

maj–czerwiec 2016
nr 3/2016 (93)
ISSN 1642-6797

Gazeta UNIWERSYTECKA

pracowników i studentów Uniwersytetu Rzeszowskiego

TEMAT
NUMERU >>

- DNI PAMIĘCI O OFIARACH HOLOKAUSTU

W NUMERZE:

Z ŻYCIA UCZELNI

- CZY NA UNIWERSYTECIE BĘDZIE HISTORIA RADIOLOGII?

DO POCZYTANIA

- IX TYDZIEŃ POLONISTÓW

PRO MEMORIA

- PO DRUGIEJ STRONIE..., LECZ NA ZAWSZE W PAMIĘCI
- AULA IM. PROF. KAZIMIERZA OBODYŃSKIEGO PAMIĄTKĄ
PO WIELOLETNIM DZIEKANIE WYDZIAŁU

KONFERENCJE

- V RZESZOWSKA SESJA LOGOPEDYCZNA

SPIS TREŚCI

Z ŻYCIA UCZELNI: Z KART HISTORII UR 3 • Z OBRAD SENATU 5 • KRONIKI REKTORSKIE 6 • MOJE NOTATKI Z ZAJĘĆ ZE STUDENTAMI KIERUNKU LEKARSKIEGO 7 • POROZUMIENIE Z BANKIEM PEKAO S.A. 8 • CZY NA UNIWERSYTECIE BĘDZIE HISTORIA RADIOLOGII? 9 • WYBRANO PROREKTORÓW UR 10

NAGRODY I OSIĄGNIĘCIA: PROFESOR KAZIMIERZ OŻÓG POWOŁANY DO RADY NARODOWEGO PROGRAMU ROZWOJU HUMANISTYKI 11 • HABILITACJE 12

DO POCZYTANIA: ABY JĘZYK GIĘTKI POWIEDZIAŁ WSZYSTKO 14 • IX TYDZIEŃ POLONISTÓW 15 • POMÓŻ W POTRZEBIE 17 • WYDAWNICTWO UR POLECA 19 • BLIŻEJ HISTORII II WOJNY 20 • MUZEUM POLAKÓW RATUJĄCYCH ŻYDÓW PODCZAS II WOJNY ŚWIATOWEJ IM. RODZINY ULMÓW W MARKOWEJ 20 • TO MUZEUM MOŻE WPEŁYNAĆ NA POSTRZEGANIE HISTORII II WOJNY 22 • POLAK-WĘGIER-ŻYD. HISTORIA PRZYPOMNIANA 23 • PROF. KONRAD WOJCIECHOWSKI Z WYKŁADEM NA UR 24 • LITERATURA I HISTORIA TOTALITARYZMU 25

PRO MEMORIA: PO DRUGIEJ STRONIE..., LECZ NA ZAWSZE W PAMIĘCI 26 • AULA IM. PROF. KAZIMIERZA OBODYŃSKIEGO PAMIĄTKĄ PO WIELOLETNIM DZIEKANIE WYDZIAŁU 28

KONFERENCJE: PODRÓŻ SENTYMENTALNA DO WILNA 30 • „TROSKA O JEDNOŚĆ I INTEGRALNOŚĆ ZIEM POLSKICH”. KOLEJNA SESJA NAUKOWA Z OKAZJI 1050. ROCZNICY CHRZTU POLSKI 32 • NAUKA DLA BIZNESU 33 • POSTKOLONIALIZM W XXI WIEKU; PRZEKRACZANIE GRANIC, ZRYWANIE WIĘZÓW, ŁĄCZENIE ŚWIATÓW 35 • V RZESZOWSKA SESJA LOGOPEDYCZNA 36 • CZY UDA SIĘ UCHRONIĆ DORÓBEK ARTYSTYCZNY MINIONYCH EPOK? 38 • EDUKACJA ZDROWOTNA W SZKOLNEJ PRAKTYCE WYCHOWANIA FIZYCZNEGO 40 • SYMPOZJUM STOWARZYSZENIA IDOKAN POLSKA 41 • PODRÓŻ JAKO POSZUKIWANIE I ŹRÓDŁO OPowieści 42

STUDENCKI UNIWERSYTET: AKADEMIA MŁODEGO GLOBTROTERA – II FESTIWAL 7 KULTUR ŚWIATA 44 • STUDENCI RZESZOWSKIEGO PRAWA W FINALE KONKURSU MOOT COURTU 45 • SEMINARIUM STUDENCKICH KÓŁ NAUKOWYCH W LUBLINIE 46 • VII KONKURS WIEDZY O KULTURZE ANTYCZNEJ ROZSTRZYGNIEŃY 47 • „ZWYCZAJNI - NIEZWYCZAJNI” AUDYCJA STUDENTÓW BON UR W RADIU „FENIKS” 48

NA SPORTOWO: III UNIWERSYTECKI STUDENCKI RAJD PIESZY – BIESZCZADY 2016 49 • PIŁKA RĘCZNA NA WYDZIALE WYCHOWANIA FIZYCZNEGO 50

kulturalia

Włącz się do wspólnej zabawy!

#dobropowracaUR #SSUR #takiURok

LUDWIK
BOROWIEC

Z KART HISTORII UR

Przed piętnastu laty, w czerwcu 2001 roku, zapadły w polskim parlamencie niezwykle ważne dla szkolnictwa wyższego Podkarpacia decyzje – utworzono Uniwersytet Rzeszowski. Spełniło się marzenie pracujących w Rzeszowie nauczycieli akademickich, choć w pewnym momencie zagrożona była druga uczelnia publiczna miasta – Politechnika Rzeszowa. Inicjowane przez Warszawę rozwiązania sugerowały włączenie do uniwersytetu tej największej technicznej uczelni regionu. Tak stało się w Zielonej Górze. Rzeszów wybrał inne rozwiązanie – w oparciu o WSP, Filię UMCS i Zamiejscowy Wydział Krakowskiej Akademii Rolniczej tworzone podstawy pod uniwersytet.

Sejmowa ustawa wymagała licznych poselskich i senatorskich starań. Kilkusetstronicowe wnioski stawały na sejmowych komisjach, zdobyły opinie ważnych dla nauki gremiów, były rozpatrywane przez senackie zespoły. 7 czerwca Sejm przyjął ustawę o utworzeniu Uniwersytetu Rzeszowskiego. Prezydent Aleksander Kwaśniewski podpisał dokument w obecności licznej rzeszowskiej delegacji władz i akademików 4 lipca 2011 roku, kilka minut po godzinie jedenastej. Następna w kolejce do prezydenta była delegacja Zielonej Góry. Stąd przez długi czas byli najmłodszym polskim uniwersytetem.

W jubileuszowym roku (15-lecie UR) przypomnijmy nazwiska podkarpackich parlamentarzystów.

Posłami w kadencji 1997–2001 byli:

- z województwa krośnieńskiego – Stanisław Zając, Andrzej Kozioł, Szymon Niemiec, Ryszard Kędra (wszyscy Akcja Wyborcza Solidarność) oraz Witold Firak (Sojusz Lewicy Demokratycznej);
- z województwa przemyskiego: Krzysztof Kłak, Adam Łoziński, Andrzej Zapałowski (wszyscy AWS) oraz Kazimierz Nycz (SLD);
- z województwa rzeszowskiego: Waldemar Sikora, Zbigniew Rynasiewicz, Zdzisław Pupa, Barbara Frączek, Józef Górny, Andrzej Osnowski (wszyscy AWS), Wiesław Ciesielski (SLD) i Aleksander Bentkowski (PSL);
- z województwa tarnobrzeskiego: Andrzej Gargaś, Krzysztof Kamiński, Tadeusz Pawłus (wszyscy AWS) oraz Jerzy Jaskiernia i Władysław Stępień (obaj SLD).

W IV kadencji senatorami z Podkarpacia byli: Jerzy Borcz, Józef Frączek, Mieczysław Janowski, Dariusz Kłeczek, Witold Kowalski, Andrzej Mazurkiewicz, Janina Sagatowska i Ireneusz Zarzycki.

Historia czasem lubi się powtarzać. W 2014 roku zapadła decyzja o utworzeniu w Rzeszowie kierunku lekarskiego, który w nieodległej perspektywie da podstawy do zorganizowania Collegium Medium. I znowu starania Rzeszowa szły w parze z inicjatywą Zielonej Góry. Ministerstwo Zdrowia i MNiSW poparły także starania kieleckiej uczelni i całej trójce pozwolono kształcić lekarzy.

Z OBRAD SENATU

WRĘCZENIEM AKTU MIANOWANIA NA STANOWISKO PROFESORA ZWYCZAJNEGO Uniwersytetu Rzeszowskiego pani prof. dr hab. Marii Drobie rozpoczęło się 37 w tej kadencji zwyczajne posiedzenie Senatu (**31 marca br.**).

W kolejnej części, w głosowaniach tajnych opiniowane były wnioski: o odznaczenia państwowe i Medale Komisji Edukacji Narodowej oraz nowe zatrudnienia: prof. dra hab. Wojciecha Czarnego (na stanowisku profesora zwyczajnego) oraz dr hab. Anny Golonki, dra hab. Eugeniusza Moczuka i dra hab. Arkadiusza Tuziaka (na stanowisku profesora nadzwyczajnego). Wszystkie wnioski uzyskały aprobatę senatorów.

Ze sprawozdaniem na temat działalności naukowej w UR (w 2015 r.) wystąpił prowadzący obrady prof. dr hab. Sylwester Czopek, p.o. rektora.

Senatorowie mieli także sposobność obejrzenia prezentacji na temat funkcjonowania Centrum Języków Obcych oraz misji i celów realizowanych przez Centrum Sportu i Rekreacji Uniwersytetu Rzeszowskiego.

KWIETNIOWE POSIEDZENIE SENATU UNIWERSYTETU RZESZOWSKIEGO (**28 kwietnia**) prowadził prof. dr hab. Sylwester Czopek, p.o. rektora Uniwersytetu Rzeszowskiego. Rozpoczął je od przekazania aktu mianowania na stanowisko profesora zwyczajnego UR prof. dr. hab. Wojciechowi Czarnemu.

W dalszej części rozpatrywany był wniosek kolegium rektorskiego o nadanie profesorowi Christianowi Lübke, wybitnemu mediewiście, cenionemu za zasługi dla współpracy polsko-niemieckiej i ścisłe współdziałanie z UR, tytułu Honorowego Profesora UR. Uroczystość honorująca osobę Profesora odbędzie się w czasie obchodów tegorocznego Święta Uniwersytetu.

W części spraw dydaktycznych podjęto, m.in., uchwały w sprawach: utworzenia studiów I stopnia (o profilu ogólnoakademickim) na kierunku *lingwistyka stosowana*; limitów przyjęć na I rok studiów I i II stopnia oraz jednolitych studiów magisterskich w roku akademickim 2016/2017; utworzenia studiów podyplomowych *audyt wewnętrzny*, a także w sprawie warunków i trybu przyjmowania na studia doktoranckie w roku akademickim 2016/2017.

Zatwierdzono ponadto zmiany w składzie osobowym Komisji Wyborczej Uniwersytetu Rzeszowskiego, a w sprawach osobowych pozytywnie zaopiniowano wnioski: Rady Wydziału Pedagogicznego o zatrudnienie prof. dra hab. Kazimierza Szmyda na stanowisku profesora zwyczajnego oraz dra hab. prof. UR Ryszarda Pęczkowskiego na stanowisku profesora nadzwyczajnego, a także na stanowisku profesora nadzwyczajnego dra hab. Leszka Pawlikowicza (wniosek Rady Wydziału Prawa i Administracji).

Małgorzata Dworak

KRONIKA REKTORA

PROF. DRA HAB. SYLWESTRA CZOPKA

- 18 marca | Rektor Sylwester Czopek uczestniczył w obradach Konferencji Rektorów Uniwersytetów Polskich w Kielcach.
- 31 marca | Prof. dr hab. Sylwester Czopek uczestniczył w uroczystości odsłonięcia tablicy i nadania imienia prof. Kazimierza Obodyńskiego auli Wydziału Wychowania Fizycznego.
- 4 kwietnia | Gościem prof. Sylwestra Czopka był prof. Andrzej Markowski, przewodniczący Rady Języka Polskiego, który swoim wykładem „Dokąd zmierzasz polszczyzno?” zainaugurował IX Tydzień Polonistów.
- 12 kwietnia | Rektor Sylwester Czopek wraz z dziekanem Wydziału Wychowania Fizycznego prof. Wojciechem Czarnym spotkali się z władzami Ministerstwa Sportu i Turystyki oraz Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie *Podkarpackiego Centrum Lekkoatletycznego*.
- 21 kwietnia | Przebywający w Rzeszowie, w ramach wizyty roboczej, minister zdrowia Konstanty Radziwiłł był gościem władz Uniwersytetu Rzeszowskiego.
- 25 kwietnia | Profesor Sylwester Czopek wziął udział w organizowanej przez Polską Akademię Umiejętności sesji naukowej „Biurokracja w nauce”. W spotkaniu uczestniczył minister nauki i szkolnictwa wyższego Jarosław Gowin.

Jadwiga Antochów

KRONIKA PROREKTORA DS. ROZWOJU DRA HAB. INŻ. PROF. UR CZESŁAWA PUCHALSKIEGO

- 18 marca | Prorektor Czesław Puchalski wziął udział w posiedzeniu Rady Fundatorów Fundacji Rozwoju Ośrodka Akademickiego w Rzeszowie, podczas którego zatwierdzono m.in. sprawozdanie z działalności Fundacji w 2015 roku.
- 21 marca | Na Uniwersytecie Rzeszowskim odbyła się konferencja „Nauka dla biznesu”, podczas której prorektor Puchalski przedstawił prezentację „Uniwersytet Rzeszowski dla gospodarki regionu”.
- 11 kwietnia | Prorektor Czesław Puchalski wziął udział w posiedzeniu Komitetu Monitorującego Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego. Przedmiotem obrad były m.in. kryteria wyboru projektów w ramach III–VI Osi Priorytetowej RPO WP 2014–2020.
- 21–23 kwietnia | W Opolu odbyło się spotkanie w ramach Uniwersyteckiej Komisji Finansowej KRUP. Przedmiotem posiedzenia były m.in. informacje o wynikach finansowych uczelni w 2015 roku oraz założenia do planu rzeczowo-finansowego w roku bieżącym. Dyskutowano także nad sposobem podziału i trybem przekazywania podmiotowej dotacji na dofinansowanie zadań projakościowych.
- 27 kwietnia | Prorektor ds. Rozwoju uczestniczył w konferencji dotyczącej inicjatywy „Lagging regions” – „słabiej rozwiniętych regionów”, zorganizowanej z udziałem przedstawicieli Ministerstwa Rozwoju, Komisji Europejskiej oraz Banku Światowego.

Natalia Kochman-Kędziora

11 kwietnia Na mocy zawartego porozumienia Uniwersytet Rzeszowski rozpoczął współpracę ze złobkiem „Zielony Motylek”. Dzieci pracowników, studentów i doktorantów UR będą do tej placówki przyjmowane w pierwszej kolejności. Jest to także realizacja idei programu: „Kształcenie przez całe życie”. Umowę w imieniu władz UR podpisał dr hab. prof. UR Wojciech Walat.

13 kwietnia Na Uniwersytecie Rzeszowskim odbyły się Akademickie Targi Pracy. To cykliczne wydarzenie organizowane jest wspólnie przez dwie największe uczelnie województwa podkarpackiego: Uniwersytet oraz Politechnikę Rzeszowską. Oferta Targów kierowana jest nie tylko do studentów i absolwentów, ale wszystkich poszukujących zatrudnienia, osób w różnym wieku. Otwarcia dokonał dr hab. prof. UR Wojciech Walat. Tegoroczne Targi odwiedziło ok. 3000 osób.

12-14 kwietnia Prorektor uczestniczył w cyklu wydarzeń o charakterze promującym Uniwersytet Rzeszowski:

- Festiwalu Kół Naukowych (celem była integracja środowisk zrzeszonych w tych strukturach, prezentacja ich naukowych osiągnięć i zapoznanie studentów z możliwościami zorganizowanej aktywności);
- Interaktywnych Warsztatów Uniwersyteckich (prezentacja potencjału naukowo-dydaktycznego UR i infrastruktury poszczególnych wydziałów; warsztaty i zajęcia dla zwiedzających);
- Interaktywnej Wystawie „Eksploratorium” („nauka z bliska”);
- Podkarpackich Targach Edukacyjnych „Orientation Day”, organizowanych przez Dwujęzyczne Liceum Uniwersyteckie (prezentacje dla gimnazjalistów oferty edukacyjnej szkół ponadgimnazjalnych Podkarpacia).

Małgorzata Dworak

PRIORYTETY MNiSW

Wzmocnienie współpracy między światem nauki i biznesem oraz ograniczenie biurokracji na uczelniach to priorytety Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Resort zapowiada także inwestycje w odrodzenie polskiej humanistyki. W tym roku humaniści będą mieli możliwość skorzystania z części środków (z puli 8 mld zł), która skierowana jest na działania innowacyjne. W przyszłym roku MNiSW chce zwiększyć nakłady na ten cel z budżetu.

Jarosław Gowin, wicepremier i minister nauki i szkolnictwa wyższego wielokrotnie podkreślał, że ważnym działaniem będzie odbiurokratyzowanie szkolnictwa wyższego i nauki. Tutaj – deklaruje minister – zmiany będą bardzo szybkie. Nowe rozwiązania będą obowiązywać od roku akademickiego 2016/2017. Aktualnie we współpracy z Radą Główną Nauki i Szkolnictwa Wyższego ministerstwo powołało zespół, który ma zmienić rozporządzenia dotyczące Polskiej Komisji Akredytacyjnej i Krajowych Ram Kwalifikacji.

Priorytetem ministerstwa jest także zbudowanie mostu między światem nauki i światem biznesu. Zmiany w szkolnictwie wyższym i większe nakłady na innowacyjność mają pomóc to zmienić.

Minister deklaruje również wsparcie dla humanistyki.

– *Będziemy chcieli, inaczej niż poprzedni obóz rządowy, wykorzystać fundusze strukturalne, unijne także, w dziedzinie humanistyki. To nie jest tak, że humanistyka nie jest innowacyjna. Uważam, że ma do odegrania ważną rolę nie tylko w budowaniu polskiej tożsamości kulturowej czy narodowej, lecz także w rozwoju polskiej gospodarki* – ocenia Gowin.

Minister zapowiada stworzenie inteligentnych specjalizacji – jedną dotyczącą nauk humanistycznych i drugą dotyczącą nauk społecznych.

– *W tym roku odziedziczyliśmy budżet po naszych poprzednikach, ale w przyszłorocznym budżecie na pewno nakłady na humanistykę zostaną zwiększone* – zapowiada minister.

STANISŁAW
ORKISZ

MOJE NOTATKI Z ZAJĘĆ ZE STUDENTAMI KIERUNKU LEKARSKIEGO

7 października 2015 roku, po raz pierwszy w Zakładzie Nauk o Człowieku, wypełniła się gwarem studentkim aula nr 1. Pierwszy wykład z anatomii poprzedziła krótka uroczystość, podczas której były prorektor, a obecnie rektor UR, prof. dr hab. **Sylwester Czopek** w imieniu władz uczelni powitał studentów pierwszego roku kierunku lekarskiego, wręczając im indeksy.

Na Uniwersytecie Rzeszowskim przygotowania do rozpoczęcia nauczania na kierunku lekarskim rozpoczęły się dużo wcześniej. Z myślą o nauczaniu przedmiotów podstawowych, zwłaszcza anatomii, powstał na zapleczu Szpitala Klinicznego nr 2 (przy ul. Leszka Czarnego) nowoczesny obiekt – Zakład Nauk o Człowieku, w którym znajduje się Katedra Nauk Morfologicznych z czterema zakładami (Anatomii Prawidłowej Człowieka, Histologii i Embriologii, Patomorfologii, Medycyny Sądowej). To obiekt niezbędny do kształcenia przyszłych lekarzy już na pierwszym roku studiów, mieszczący nowoczesnie wyposażone prosektoria anatomiczne i anatomopatologiczne wraz z wymaganym zapleczem, sale ćwiczeń prosektoryjnych, sale mikroskopowe, aulę oraz sale seminaryjne, wyposażone m.in. w wirtualny stół anatomiczny. Zakład Anatomii Prawidłowej jest jednostką dydaktyczną, która uczy studentów i lekarzy na zwłokach ludzkich.

W przeszłości podejmowano próby zastąpienia szkolenia na zwłokach nauką anatomii na modelach anatomicznych z wykorzystaniem jedynie atlasów. Niestety prowadziło to zawsze do obniżenia poziomu kształcenia i wiedzy adeptów medycyny. W Polsce przez wiele lat uczelnie medyczne borykały się z pozyskiwaniem zwłok do nauczania anatomii. Sytuacja zaczęła się zmieniać od 2003 roku, kiedy wzorem Zakładu Anatomii Śląskiego Uniwersytetu Medycznego kolejne uczelnie zaczęły korzystać ze zmieniających się przepisów prawnych, umożliwiających pozyskiwanie ciał dla celów dydaktycznych i naukowych.

Powszechne w kręgach medycznych stało się przekonanie, że trudno jest wykształcić dobrego lekarza bez bezpośredniego kontaktu z prawdziwym ciałem człowieka. Trudno wyobrazić sobie, aby np. ortopeda przystępujący do operacji stawu kolanowego w trakcie studiów na zajęciach prosektoryjnych z anatomii nie obracał w dłoni wielokrotnie kości udowej czy kości piszczelowej, oglądając ich powierzchnie stawowe i miejsca przyczepu więzadeł. W tej sytuacji oczywistym dążeniem kierownika katedry było zaproponowanie programu pozyskiwania zwłok dla potrzeb kierunku lekarskiego powstałego na Wydziale Medycznym UR w 2015 r. Taki *Program świadomej donacji zwłok* został zaakceptowany Zarządzeniem nr 85/2015 Rektora UR (z 15 lipca 2015), a więc kilka miesięcy przed inauguracją roku akademickiego. Jego efekt jest zauważalny, chociaż w porównaniu do uczelni o ustalonej renomie i długiej tradycji na razie dość skromny. Trzeba jednak pamiętać, że zmiany w świadomości ludzi przebiegają wolniej niż decyzje o otwarciu nowych

kierunków. Mam ponadto nadzieję, że wraz z upływem czasu, polepszaniem się jakości służby zdrowia także na Podkarpaciu będzie rosła świadomość potrzeb i wiara w wiedzę tych, w ręce których oddaliśmy nasze zdrowie. I trzeba pamiętać, że nic nie zastąpi ciała ludzkiego, które stanowi najwspanialszy atlas anatomiczny. Przekonują się o tym studenci już od pierwszych zajęć prosektoryjnych. Wprawdzie korzystają także z wirtualnego stołu anatomicznego, modeli anatomicznych i tablic poglądowych, jednakże bezpośredni kontakt z prawdziwym ciałem człowieka pozwala młodemu adeptowi medycyny nie tylko poznać budowę narządów i układów człowieka, ale także uzmysłowić istnienie wielu odmienności anatomicznych, np. w zakresie unaczynienia i unerwienia.

Należy podkreślić, że pierwszy kontakt ze zwłokami często jest dla studentów szokujący, chociaż starają się w różny sposób maskować ten stres. Na pierwszych zajęciach praktycznych studenci stopniowo oswajali się z widokiem kości, następnie kończyn, poznając mięśnie i wreszcie całe rozpreparowane ciało człowieka. Systematycznie przeprowadzana weryfikacja wiedzy pozwala wyciągnąć pierwsze wnioski. Po pierwszych trzech kolo-

kwjach oraz semestralnym sprawdzianem testowym można wyłonić czołówkę studentów legitymujących się najlepszą wiedzą anatomiczną (ok. 15 studentów z grupy 120). Są też studenci, którym anatomia sprawia większy kłopot i przed ostatecznym rozliczeniem muszą więcej czasu poświęcić temu przedmiotowi. Wraz z upływem czasu, przygotowując się do kolejnych zajęć, zaliczając kolejne partie anatomicznego materiału, wizyty w prosektorium stają się codziennością. Studenci bardzo chętnie uczestniczą w zajęciach prosektoryjnych, prosząc często asystentów o dodatkowe zajęcia, tzw. „szpilki”, w trakcie których rozpoznają oznaczone szpilkami struktury narządów. Zajęcia praktyczne w prosektorium mają też swój wymiar etyczny. Oto na stole prosektoryjnym, przed studentem, leży ciało Człowieka, który dobrowolnie podarował je uczelni, wierząc w jego wiedzę, będąc przekonanym o jego rzetelności lekarskiej, która pozwoli ratować życie innych ludzi.

LUDWIK
BOROWIEC

POROZUMIENIE Z BANKIEM PEKAO S.A.

Uniwersytet Rzeszowski systematycznie rozszerza oferty stażowe dla studentów. Jest to efekt umów i porozumień, nie tylko z podkarpackimi podmiotami. Zawierane przez władze uczelni porozumienia określają najważniejsze zasady współpracy, o szczegółach decydują inicjatywy władz podstawowych jednostek uczelni.

W ramowej umowie o współpracy między Bankiem Pekao S.A. i Uniwersytetem Rzeszowskim – sygnowanej 9 marca br. przez **Grzegorza Piwowara** i **Andrzeja Koperskiego**, wiceprezesów Banku, oraz prof. **Sylwestra Czopka**, rektora UR – podkreślono, że obie strony uważają prace nad wybranymi projektami za ważne działania rozwojowe. Inicjatywa zgłaszania tematów i przygotowywania projektów przysługuje obu stronom porozumienia. Szczególnie preferowane będą działania w zakresie edukacji finansowej, realizacji staży i praktyk dla studentów oraz nauczycieli akademickich. Za ważne uznano także inicjowanie wykładów otwartych, debat i konferencji oraz prowadzenie działań informacyjnych, marketingowych i sprzedażowych produktów bankowych. Zawarta umowa o współpracy przewiduje także udział bankowców w doskonaleniu wybranych progra-

mów kształcenia oraz współpracę w działaniach na rzecz pozyskiwania środków finansowych na realizację wspólnych przedsięwzięć i rozwój innowacyjnych pomysłów.

Fot. J. Zakulec

LUDWIK
BOROWIEC

CZY NA UNIWERSYTECIE BĘDZIE HISTORIA RADIOLOGII?

Uruchomienie studiów lekarskich w 2015 roku na Uniwersytecie Rzeszowskim związane jest także z tworzeniem nowych jednostek, pośrednio związanych z programem studiów. Odwiedzających „biały budynek” przy ul. Warzywnej wita napis „eksponycja historyczna” i stojący obok tomograf komputerowy. Bardziej dociekliwi zauważą też wystawę zdjęć rentgenowskich, które jeszcze niedawno trafiały do kart pacjenta. Inicjatorem takiego wykorzystania przestrzeni ogólnie dostępnej na Wydziale Medycznym naszej uczelni był prof. dr hab. **Andrzej Urbanik**, właściciel dużej kolekcji sprzętu radiologicznego (tomografów komputerowych, elementów rezonansu magnetycznego, aparatów rtg i sprzętu pomocniczego) z okresu od lat 30. XX wieku. Jest to największa tego typu kolekcja w Polsce, która przy sprzyjających warunkowaniach da początek Muzeum Polskiej Radiologii. Miejscem ekspozycji mogłyby być obiekty Uniwersytetu Rzeszowskiego.

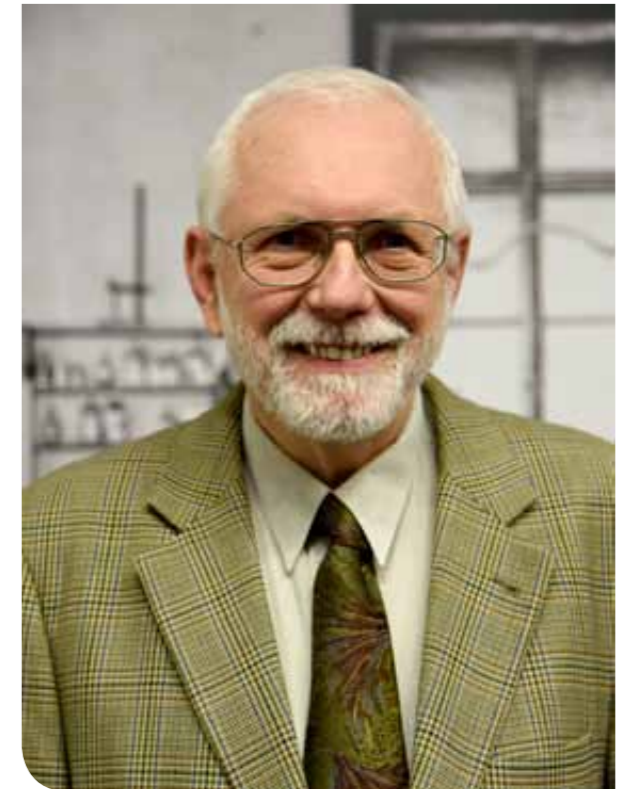
Prof. A. Urbanik, radiolog z wykształcenia, a rzeszowianin z pochodzenia, prowadzący kierunkowe zajęcia w naszej uczelni ma też koncepcję wyeksponowania tych urządzeń w sposób łączący osiągnięcia medycyny i techniki. Poznanie historii polskiej (a także światowej radiologii) pozwoli lepiej zrozumieć praktyczne stosowanie promieni Roentgena, które jeszcze w nieodległej przeszłości budziły wiele obaw i podejrzeń.

Pierwsze wiadomości w Polsce o wielkim odkryciu Konrada Wilhelma Roentgena podał krakowski „Czas” 8 stycznia 1896 r., powołując się na informacje wiedeńskiej „Presse”. Także w styczniu 1896 r. został przetłumaczony na język polski **I Komunikat Roentgena**.

Wkrótce rozpoczęły się pierwsze doświadczenia z promieniami X.

W Krakowie profesor chemii UJ Karol Olszewski (ten sam, który razem z profesorem Wróblewskim po raz pierwszy skroplił powietrze) wykonał za pomocą rurki Plücker’a (zrekonstruowany aparat Olszewskiego znajduje się w zbiorach Muzeum UJ) różne zdjęcia eksperymentalne, a szczególnie przycisku do papieru z brązu w kształcie jaszczurki i zdjęcie ręki ludzkiej.

W tym samym czasie w Szwajcarii (Davos) udane zdjęcia rtg wykonał Polak Adam Władysław Alexander Rzewuski. Laboratorium Rzewuskiego, w którym wykonał pierwsze w Szwajcarii zdjęcia rtg, przekształciło się w gabinet, a potem instytut rentgenowski.

Prof. A. Urbanik chce eksponować w Rzeszowie największą kolekcję historycznych urządzeń radiologicznych.

31 stycznia 1896 r. we w Lwowie, w Towarzystwie Lekarskim Lwowskim, odczyt o promieniach Roentgena wygłosił profesor Jan Zakrzewski. Jeszcze w XIX wieku powstały pierwsze polskie pracownie rtg (Kraków, Warszawa). Ważnym momentem w rozwoju radiologii było wprowadzenie nowego typu lampy rentgenowskiej, skonstruowanej przez amerykańskiego fizyka Williama Coolidge'a, wprowadzonej do użytku w roku 1913.

Szczególne zasługi dla radiologii wniosła Maria Skłodowska-Curie, laureatka dwóch Nobli. W czasie I wojny światowej zorganizowała połowę służby radiologicznej, w ramach której wykonano ok. 1,1 mln badań rtg, ratując życie dziesiątkom tysięcy żołnierzy.

Pierwsze polskie aparaty wytwarzające promienie Roentgena zestawiane były w oparciu o elementy znajdujące się w laboratoriach fizycznych bądź chemicznych.

Na przełomie XIX i XX wieku zaczęto kupować aparaturę produkcji fabrycznej, głównie firm niemieckich, a w okresie późniejszym francuskich i amerykańskich.

Historia radiologii w Rzeszowie zaczęła się w latach 30. XX wieku, kiedy swoją działalność radiologiczną rozpoczęli Maria i Henryk Węglowscy, absolwenci Wydziału Lekarskiego UJ. Przybyli oni do Rzeszowa w roku 1926 i po kilku latach założyli prywatną pracownię mieszczącą się przy ul. 3 Maja. Była wyposażona w aparaturę firmy Siemens, zmienianą w miarę postępu techniki. Państwo Węglowscy szkolili się systematycznie w ówczesnie produkujących ośrodkach radiologicznych. Wybuch wojny i okupacja przerwała działalność doktora Węglowskiego, który w 1940 roku został aresztowany i wywieziony do obozu koncentracyjnego w Dachau, gdzie dwa lata później zginął. Po śmierci Henryka Węglowskiego jego dzieło kontynuowała samotnie żona Maria.

W UR każdy może „dotknąć historii medycyny”.

Fot. J. Zydróż

LUDWIK
BOROWIEC

WYBRANO PROREKTORÓW UR

Zgodnie z kalendarzem wyborczym 8 kwietnia br. elektorzy Uniwersytetu Rzeszowskiego wybrali prorektorów uczelni na kadencję 2016–2020. Jak mówił prof. dr hab. **Sylwester Czopek** (wybrany na rektora 22 marca), podczas spotkania otwartego z kandydatami do władz UR, w kolejnej kadencji będzie 4 prorektorów. Wynika to z nowej koncepcji zarządzania uczelnią i obowiązków stawianych przed środowiskiem akademickim. Szczegółowe zakresy kompetencji poszczególnych prorektorów będą upowszechnione we wrześniu, wraz z objęciem nowych stanowisk.

Z ekipy sprawującej władzę w kadencji 2012–2016 ponownie na prorektora mógł kandydować jedynie dr hab. prof. UR **Wojciech Walat**. Dr hab. inż. prof. UR **Czesław Puchalski** – pełniący dotychczas obowiązki prorektora przez 2 kadencje, nie mógł startować w wyborach. Przez kolejne cztery lata dla prorektora W. Walata pozostają niezmiennione zadania, wynikające z pełnienia stanowiska prorektora ds. studenckich i kształcenia.

Z Wydziału Ekonomii UR pochodzi dr hab. prof. UR **Grzegorz Ślusarz**, zaproponowany przez prof. Czopka na stanowisko prorektora ds. finansowych i organizacyjnych. Przy ograniczeniu centralnego finansowania

i funkcjonujących regułach rynkowej gry, której poddane jest szkolnictwo wyższe, przed dziekanem Wydziału Ekonomii stają niełatwe obowiązki.

Zadaniami wynikającymi z rozwoju nauki i współpracy z zagranicą zajmował się będzie prof. dr hab. **Marek Koziarowski**, dyrektor zamiejscowego instytutu (na prawach wydziału) w Weryni. Jednym z ważniejszych zadań będzie dążenie do opracowania uniwersalnych zasad oceny dorobku naukowego nauczycieli akademickich, bo dotychczasowy – jak wielokrotnie podkreślano podczas przedwyborczych spotkań – krzywdzi humanistykę.

Wykorzystaniem bogatej infrastruktury uczelni i współpracą z biznesowym otoczeniem zajmował się będzie dr hab. prof. UR **Józef Cybulski**. Po okresie intensywnego inwestowania w obiekty i aparaturę nadszedł czas na oczekiwane efekty, a te mogą być korzystne przy rozwinięciu współpracy z podmiotami gospodarczymi Podkarpacia i nie tylko.

8 kwietnia, podczas zgromadzenia elektorów UR, wybrano zaproponowane wcześniej osoby na stanowiska prorektorów uczelni na kadencję 2016-2020.

LUDWIK
BOROWIEC

PROFESOR KAZIMIERZ OŻÓG POWOŁANY DO RADY NARODOWEGO PROGRAMU ROZWOJU HUMANISTYKI

19 kwietnia br. wicepremier, minister nauki i szkolnictwa wyższego Jarosław Gowin ogłosił, że w skład zespołu Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki (funkcjonuje od 2010 r.) został powołany prof. dr hab. Kazimierz Ożóg (Instytut Filologii Polskiej Wydziału Filologicznego naszego Uniwersytetu). Jest on jedynym przedstawicielem środowiska akademickiego Podkarpacia w tym ważnym dla nauki polskiej gremium.

– *Rozwój humanistyki to jeden z priorytetów w działaniach ministerstwa* – powiedział minister nauki i szkolnictwa wyższego Jarosław Gowin. – *W porozumieniu z Narodowym Centrum Nauki przekazemy na badania humanistyczne dodatkowe 17 mln zł. Liczymy, że dzięki temu poziom skuteczności będzie wyższy niż w dotychczasowych konkursach* – zadeklarował szef resortu. *Oprócz wspomnianej kwoty NCN będzie dysponowało również środkami, które do tej pory rozdzielane były w ramach ministerialnego modułu Rozwój.*

– *Aktualnie zależy nam przede wszystkim na jakości podejmowanych badań* – wyjaśnił prof. Włodzimierz Bolecki z Instytutu Badań Literackich PAN, kierujący od kwietnia br. Zespołem Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki.

W nowej formule NPRH zaplanowano działania w ramach dwóch modułów: *Dziedzictwo narodowe* oraz *Uniwersalia*. Konkursy ogłaszane będą dwa razy w roku. Przewidziano również działania okazjonalne, minister będzie mógł również przeprowadzić konkurs na projekty zamawiane – związane np. z prowadzoną polityką naukową.

Moduł *Dziedzictwo narodowe* umożliwi finansowanie długoterminowych projektów badawczych, które będą miały szczególne znaczenie dla polskiej humanistyki. Przedsięwzięcia muszą trwać co najmniej 5 lat, a ich minimalna wartość to 500 tys. zł.

W module *Uniwersalia* nacisk położony zostanie na działalność translatorską oraz wydawniczą – czasopism i publikacji zwartych.

Narodowy Program Rozwoju Humanistyki to unikatowy w skali europejskiej program grantowy skierowany wyłącznie do humanistów.

Prof. Kazimierz Ożóg – profesor nauk humanistycznych, polonista, językoznawca. Absolwent UJ, od 1994 r. pracuje w Rzeszowie (WSP i UR). W latach 2008–2014 członek Rady Języka Polskiego PAN, zaś w okresie 2007–2013 członek Komitetu Językoznawstwa PAN. W badaniach zajmuje się przede wszystkim współczesną polszczyzną, m.in. zmianami w języku na tle przemian współczesnej kultury. Znany w Polsce, a szczególnie na Podkarpaciu, popularyzator wiedzy o kulturze.

HABILITACJA NA WYDZIALE BIOLOGICZNO-ROLNICZYM

EWA WĘGRZYN

Zainteresowania badawcze dr hab. EWY WĘGRZYN (Zakład Zoologii Wydziału Biologiczno-Rolniczego UR) dotyczą szeroko pojętej ekologii behawioralnej zwierząt. W szczególności interesują ją zagadnienia związane z komunikacją ptaków, zarówno wokalną, jak też wizualną. Przedmiotem badań są też strategie zwiększające szanse przeżycia u gatunków pod silną presją drapieżniczą. Wyniki tych badań zostały opublikowane w licznych wiodących międzynarodowych czasopismach indeksowanych przez „Journal Citation Report” (łącznie 550 punktów MNiSW, IF: 25).

Pierwszy projekt badawczy z tej problematyki dotyczył kodowania informacji w śpiewie trzciniaka (*Acrocephalus arundinaceus*). Intensywne, wieloletnie badania uwieńczone zostały rozprawą doktorską, obronioną z wyróżnieniem na Wydziale Nauk Przyrodniczych Uniwersytetu Wrocławskiego w 2006 roku. Projekt zaowocował również wieloma publikacjami w czasopismach indeksowanych w JCR, z których na szczególną uwagę zasługują wyniki badań nad wykonaniem sylab u trzciniaka opublikowane w wiodącym brytyjskim czasopiśmie behawioralnym „Animal Behaviour”. Praca ta została również zauważona przez redaktorów prestiżowego czasopisma „Science” i przedstawiona w jego elektronicznym wydaniu. Badania nad behawiorem wokalnym trzciniaka prowadzone są nadal, we współpracy z dr. Konradem Leniowskim. Obecnie analizowane są długoterminowe zmiany w śpiewie tej samej populacji, które nastąpiły na przestrzeni ponad dekady. Interesująca jest ewolucja dialektu danej populacji na przestrzeni długiego czasu, kiedy kolejne, młodsze pokolenia uczą się od starszych.

Od roku 2008 Ewa Węgrzyn prowadzi również badania związane ze strategiami przeżycia w warunkach silnej presji drapieżniczej. Projekt ten rozpoczęła podczas stażu postdoktorskiego na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Szczególnie interesuje ją komunikacja między rodzicami i potomstwem, gdyż efektywność tego procesu jest często kluczowym czynnikiem w sukcesie rozrodczym zwierząt. Wyniki tych badań były przedmiotem przewodu habilitacyjnego, zakończonego w 2015 roku na Wydziale Biologii Uniwersytetu Szczecińskiego. Najciekawszym odkryciem był fakt, że pisklęta w warunkach silnej presji drapieżniczej komunikują się z rodzicami wizualnie, gdyż głosy mogłyby zdradzić ich lokalizację drapieżnikowi. Dotychczas uważano, że wokalizacja jest nieodłącznym elementem w komunikacji piskląt z rodzicami. Tymczasem badania nad kapturką (*Sylvia atricapilla*) wykazały, że pozostają one całkowicie nieme przez większość okresu gniazdowego, a komunikacja wokalna z rodzicami pojawia się dopiero wtedy, gdy młode ptaki są w stanie opuścić gniazdo i ratować się ucieczką przed drapieżnikiem. Wyniki tej części badań zostały opublikowane w prestiżowych czasopismach ornitologicznych: „Ibis”, „Journal of Avian Biology”, „Ardea” oraz „Ardeola”.

Przedmiotem naukowych zainteresowań dr hab. Ewy Węgrzyn jest też ekologia lęgów, m.in. funkcja ubarwienia jaj oraz zależność pomiędzy kolorem jaj i sposobem gniazdowania u ptaków. Analizowała także wpływ pasożytów na rozwój piskląt oraz związek pomiędzy strukturą gniazda i poziomem infestacji. Interesujące wyniki przyniósł projekt testujący sposób postrzegania przez ptaki otaczającej je rzeczywistości i czy rozumieją kontekst nowych sytuacji. Rezultaty tych badań zostały przedstawione w cyklu prac opublikowanych w czasopiśmie „Ethology Ecology & Evolution”.

Poza publikacjami dr hab. Ewa Węgrzyn prezentowała wyniki swoich badań na międzynarodowych konferencjach w Niemczech, Hiszpanii i Australii. Jest również recenzentem w wielu międzynarodowych czasopismach oraz współpracuje w charakterze eksperta z NCBiR oraz PARP.

– *Biologia była moją pasją od najmłodszych lat – mówi dr hab. Ewa Węgrzyn. I tak też jest obecnie. Każda wiosna to kolejny sezon badawczy, czyli czas, kiedy mogę poszukiwać odpowiedzi na nurtujące mnie pytania. Myślę, że kluczem do sukcesu jest połączenie pracy i pasji, inaczej trudno prowadzić kilka intensywnych i długoterminowych projektów badawczych jednocześnie. Ważny jest też odpoczynek – w wolnych chwilach podróżuję do odległych zakątków świata i słucham jazzu.*

Ludwik Borowiec

HABILITACJA NA WYDZIALE MUZYKI

JACEK ŚCIBOR

JACEK ŚCIBOR ukończył z wyróżnieniem Wydział Rytmiki Akademii Muzycznej im. I.J. Paderewskiego w Poznaniu, w klasie wybitnej specjalistki prof. Moniki Skazińskiej. Oprócz wystudiowanej wiedzy z zakresu rytmiki, plastyki ruchu, ekspresji, elementów ruchu scenicznego, kompozycji ruchowej zaczął odnajdywać swoją osobowość w muzyce wokalne. Warsztat wokalny kształcił pod okiem wybitnych specjalistów. Systematycznie uczestniczył w Międzynarodowych Kursach Interpretacji Muzyki Wokalne, w ramach których we wrześniu 2005 roku otrzymał dyplom klasy śpiewu Christiana Elssnera za szczególnie wyraz artystyczny, zaś w lutym 2006 roku otrzymał dyplom mistrzowski w klasie śpiewu prof. Ewy Czermak. 22 czerwca 2007 roku uzyskał stopień doktora sztuki muzycznej w dyscyplinie wokalistyka na podstawie rozprawy *Specyfika interpretacji muzyki wokalne baroku i romantyzmu na przykładzie wybranych utworów*. W swoich działaniach artystycznych i naukowych łączy ruch ze śpiewem, tworząc integralną całość jako rzecz szalenie ważną w zawodzie śpiewaka.

Jest interpretatorem liryki wokalne, od pieśni barokowej po piosenkę aktorską. Jego dorobek artystyczny obejmuje recitale solowe oraz dzieła oratoryjno-kantatowe. Na stałe współpracuje z Filharmonią Podkarpacką. Od roku 2003 koncertuje z zespołem muzyki dawnej „Collegium Musicum”. Poza Polską występował w Danii, Austrii, Belgii, Szwecji, Włoszech, Niemczech, Słowacji i na Ukrainie. Nagrywał dla Telewizji oraz Radia Rzeszów i Radia Lublin. Nagrał 4 płyty CD z muzyką współczesnego kompozytora Waldemara Wałęckiego, płytę CD z pieśniami żydowskimi w języku jidysz, hebrajskim i polskim. W swoim dorobku posiada również nagraną płytę z pieśniami Samuela Barbera, a także *Opera omnia religiosa 3*, wydaną przez firmę fonograficzną Acte Préalable z dziełami Ottona Mieczysława Żukowskiego. Występował m.in. na festiwalach: Przemyska Jesień Muzyczna, Światowy Festiwal Kultury Żydowskiej – Kraków, Muzyczny Festiwal w Łańcucie, Festiwal „Muzyka i Plastyka – Tempus Paschale”, Festiwal „Między Wschodem a Zachodem” w Lublinie, Festiwal im. Jana Kiepury w Krynicy-Zdroju. W czerwcu 2014 roku wystąpił na festiwalu „Przemyska Wiosna Teatralna” w operze W. A. Mozarta *Bastien und Bastienne*, wykonując główną rolę tenorową. Wspomniany spektakl jest jego autorskim dziełem z zakresu reżyserii, scenografii oraz ruchu scenicznego.

Dr hab. J. Ścibor systematycznie uczestniczył w różnego rodzaju sympozjach, konferencjach oraz sesjach naukowych w kraju i za granicą, wygłaszając referaty łączące dwa nurty jego działalności – wokalistykę i rytmikę. Szczególnie blisko współpracuje z Wydziałem Wokalnym Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu, Wydziałem Wokalno-Aktorskim Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku oraz Wydziałem Edukacji Muzycznej Akademii Sztuki w Szczecinie. Od 2005 roku jest członkiem Polskiego Stowarzyszenia Pedagogów Śpiewu działającego we Wrocławiu. Od wielu lat jest ekspertem Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Działalność naukowa dra hab. Jacka Ścibora przekłada się bezpośrednio na codzienną pracę z młodymi artystami, dzięki czemu i oni mogą rozwijać swoją osobowość wieloaspektowo. Prowadzi zajęcia z elementów ruchu scenicznego, plastyki ruchu, muzyczno-ruchowe. Stopień doktora sztuk wokalnych, jaki zdobył, upoważnia go natomiast do prowadzenia zajęć z emisji głosu i śpiewu solowego. Zawsze podkreśla, iż ruch sceniczny jest obok głosu kolejnym ważnym środkiem komunikowania się młodego śpiewaka z otoczeniem. W ramach działalności pedagogicznej reżyseruje cyklicznie musicale, np. *Woodstock, Polskie seriale* i *Po tamtej stronie marzeń*. Premierowe wykonania każdego z nich mają miejsce w Sali Koncertowej Wydziału Muzyki UR. Te wydarzenia cieszą się ogromnym zainteresowaniem w całym regionie podkarpackim. Ważnym uzupełnieniem dorobku dydaktycznego J. Ścibora jest prowadzenie autorskich warsztatów, seminariów, kursów i szkoleń.

Dr hab. Jacek Ścibor od 1997 roku jest pracownikiem Instytutu Muzyki, obecnie Wydziału Muzyki. Prowadzi zajęcia z zakresu rytmiki, plastyki ruchu, emisji głosu z elementami dykcji. 14 marca 2016 uchwałą Rady Wydziału Wokalnego Akademii Muzycznej we Wrocławiu uzyskał tytuł doktora habilitowanego sztuki w dyscyplinie artystycznej – wokalistyka.

Oprac. Renata Markowska-Kozdroń

ABY JĘZYK GIĘTKI POWIEDZIAŁ WSZYSTKO

Juliusz Słowacki zamieścił w *Beniowskim* piękny fragment o języku polskim: „Chodzi mi o to, aby język giętki powiedział wszystko, co pomyśli głowa”. Za każdym razem, kiedy czytam te wersy, myślę o dwóch sprawach: po pierwsze o tym, że język musi być przedmiotem troski, mamy o niego dbać, ponieważ powinien być bogaty, właśnie jak mówi poeta – **giętki**, a my sami powinniśmy dobrać dobre, odpowiednie słowo do każdej sytuacji, i po wtóre powinien odzwierciedlać nasze myślenie, a o to samodzielne myślenie coraz trudniej. Przy okazji wspomnę – znany włoski badacz kultury G. Sartori napisał świetną książkę o niemyśleniu *Telewizja i postmyślenie*.

Przytaczam myśl Słowackiego, gdyż jego słowa można z powodzeniem zastosować jako motto do dwóch spotkań, w których ostatnio uczestniczyłem. Spotkanie pierwsze odbyło się 22 lutego 2016 roku w pałacu prezydenckim w Warszawie. Zorganizowała je kancelaria prezydenta RP z okazji przypadającego 21 lutego Międzynarodowego Dnia Języka Ojczystego. Była to konferencja zatytułowana „Język debaty publicznej”. Uczestniczyło w niej ponad 150 osób, byli to językoznawcy, badacze kultury, dziennikarze i politycy. Spotkanie zaszczyciła para prezydencka Agata i Andrzej Dudowie. W czasie tej uroczystości znakomity językoznawca, profesor Jerzy Bartmiński z UMCS, pochodzący, notabene, z Przemyśla, otrzymał od prezydenta RP medal „Zasłużony dla polszczyzny”. Prezydent Andrzej Duda w znakomitym przemówieniu poświęconym stricte językowi polskiemu powiedział, że praca nad językiem ojczystym **to ważne**

„*Język najbardziej wyraża naszą tożsamość, buduje, bądź niszczy wspólnotę, przecho-
wuje i rozwija kulturę. Język jest najważ-
niejszym elementem polszczyzny. Nie do prze-
cenienia jest też waga języka ojczystego dla
pojedynczej osoby i całych grup, bo wyraża
nasze myślenie, jest głównym czynnikiem
przyswajania wiedzy, organizuje przestrzeń
wewnętrzną człowieka, jest najlepszym spo-
sobem komunikacji z drugim człowiekiem.*

zadanie narodowe. Język najbardziej wyraża naszą tożsamość, buduje, bądź niszczy wspólnotę, przecho-
wuje i rozwija kulturę. Język jest najważniejszym ele-
mentem **polshczyzny**. Nie do przecenienia jest też waga
języka ojczystego dla pojedynczej osoby i całych grup,
bo wyraża nasze myślenie, jest głównym czynnikiem
przyswajania wiedzy, organizuje przestrzeń wewnętrzną
człowieka, jest najlepszym sposobem komunikacji
z drugim człowiekiem. Język pokonuje naszą samot-
ność. Niedoceniany, często pogardzany język polski jest
naszym skarbem ze względów osobistych, grupowych
i narodowych.

W dyskusji na temat języka debaty publicznej stwierdzono jej niski, często brutalny poziom. Język powinien budować mosty, a nie stawiać zapory, nie może być tak, że godność człowieka zostaje w wyniku złych działań słownych naruszona.

Spotkanie drugie, w którym miałem zaszczyt uczestniczyć, to bardzo ciekawy, merytorycznie nośny wykład profesora **Andrzeja Markowskiego**, który odbył się przy ogromnym zainteresowaniu słuchaczy na naszym Uniwersytecie 4 kwietnia 2016 roku w związku z kolejnym Tygodniem Polonistów. Profesor Andrzej Markowski, mój znakomity Kolega z Uniwersytetu Warszawskiego, długoletni przewodniczący Rady Języka Polskiego, w sposób doskonały łączy swoje badania naukowe i ogromną wiedzę o języku polskim z pasją popularyzatorską. Warto tu tylko nadmienić, że był autorem kilku tysięcy (tak – tysięcy!) audycji w Polskim Radiu. Jego kapitalny wykład zatytułowany *Dokąd zmierzasz polszczyzno?* przybliżył nie tylko wartość języka, ale ukazał najnowsze zmiany języka polskiego na tle burzliwych przemian, jakie w ciągu ostatnich dwóch dekad zachodzą w Polsce, Europie i na świecie. Język to wszystko odzwierciedla. Ożywiona dyskusja ze słuchaczami – byli to nie tylko studenci i pracownicy UR, ale na wykład przyszło wiele innych osób, zwłaszcza młodych z różnych stron Podkarpacia – świadczy o wielkim zainteresowaniu zarówno Osobą Wykładowcy, jak i głoszonymi tezami. Profesor zwrócił szczególną uwagę na bogactwo leksykalne języka polskiego oraz na jego zmiany historyczne i współczesne. Niezwykły wykład o słownictwie polszczyzny i zwyczajach językowych współczesnych Polaków znacząco pomnożył naszą wiedzę.

Dziękujemy Panie Profesorze!

IX TYDZIEŃ POLONISTÓW

Już od dziewięciu lat na przełomie marca i kwietnia w Instytucie Filologii Polskiej organizowany jest Tydzień Polonistów. W tym roku to święto rzeszowskiej polonistyki trwało od 4 do 10 kwietnia. W jego przygotowaniu wzięły udział: Koło Naukowe Polonistów, Koło Naukowe Antropologów Kultury, Koło Naukowe Teatr Polonistów S.T.O.S., Klub Dziennikarzy Studenckich oraz Podyplomowe Studia Logopedii, a patronatem objęły TVP3 Rzeszów, Polskie Radio Rzeszów oraz Radio Feniks. Uroczystego otwarcia IX Tygodnia Polonistów dokonali JM Rektor UR prof. dr hab. Sylwester Czopek oraz Dyrektor Instytutu Filologii Polskiej dr hab. prof. UR Janusz Pasterski.

Nowością tegorocznego Tygodnia było wprowadzenie tematycznego zróżnicowania poszczególnych dni. Organizatorzy zaproponowali więc udział w dniach: językoznawców, polonistów, dziennikarzy, logopedów, a także w dniu podróżnika i reportażysty oraz w dniu z poezją. Natomiast tradycją już się stało, że to naukowo-kulturalne wydarzenie inaugurują językoznawcy. Tym razem z gościnnym wykładem *Dokąd zmierzasz polszczyzno?*, który zgromadził kilkuset słuchaczy, wystąpił prof. dr hab. **Andrzej Markowski** z Uniwersytetu Warszawskiego. Bardzo dużym zainteresowaniem wśród

studentów oraz gimnazjalistów i licealistów z całego województwa podkarpackiego cieszyło się także VI Dyktando Uniwersyteckie. Pierwsze miejsce zajęła w nim **Jolanna Panek**, studentka turystyki i rekreacji UR, drugie miejsce przypadło **Paulinie Walus**, studentce filologii polskiej UR, a na trzecim uplasowała się **Ewelina Stępień** z ZSL im. Bolesława Chrobrego w Leżajsku. Oprócz wymienionych laureatek na listę zwycięzców konkursów zorganizowanych w ramach IX Tygodnia Polonistów wpisali się także najwyżej ocenieni przez jurorów uczestnicy III edycji konkursu recytatorskiego „Fantastycznie

lutnia nastrojona”. Wśród nich znalazły się: **Izabela Rachwał** z II LO w Krośnie (I miejsce), **Oliwia Sanocka** z II LO w Przemyślu (II miejsce) i **Aleksandra Suszyło** z ZSL w Leżajsku (III miejsce). Ponadto jury przyznało trzy wyróżnienia: dla **Jakuba Daraża** (II LO w Przemyślu), **Martyny Zawalskiej** (II LO w Krośnie) i **Justyny Wójcik** (ZSL w Leżajsku).

Dzień Polonistów przebiegał pod znakiem III Ogólnopolskiej Konferencji Studentów i Doktorantów „Obszary Polonistyki. Inny/Obcy w polskiej kulturze, literaturze i języku”. Wzięli w niej udział studenci i doktoranci reprezentujący znaczące polskie ośrodki akademickie. Obradom w 11 grupach tematycznych, podczas których wygłoszono 41 referatów, towarzyszyła bardzo ożywna i owocna dyskusja, co świadczy o zróżnicowanym charakterze wystąpień i wieloaspektowym literackim, poetyckim, kulturowym, filozoficznym i językowym ujęciu zagadnienia obcości i inności w perspektywie synchronicznej i diachronicznej.

Swoją konferencję naukową przygotował także Klub Dziennikarzy Studenckich. I Międzynarodową Konferencję Studentów i Doktorantów „Młode dziennikarstwo” poprzedziła, ciesząca się dużym zainteresowaniem, debata dziennikarzy, którzy reprezentowali różne lokalne media. Można było również wziąć udział w warsztatach dziennikarskich: „Sztuka obserwacji. Relacje: człowiek – światło – architektura”, „Rola dzien-

nikarstwa internetowego w wyrównywaniu szans osób głuchych” oraz „Jak w minutę poinformować o końcu świata. Tworzenie i prezentowanie informacji radiowej”.

Niezapomnianych naukowych wrażeń dostarczyły dwa dni poświęcone zagadnieniom logopedycznym. Sesja logopedyczna i warsztaty dla logopedów stały się w tym roku wydarzeniami o zasięgu krajowym, zgromadziły kilkaset osób, a rzeszowska logopedia zrobiła kolejny znaczący krok w umacnianiu swojej pozycji wśród ośrodków logopedycznych w Polsce.

Coroczne święto polonistyki to wydarzenie nie tylko naukowe, ale i kulturalne. Taki jego charakter podkreśliła obecność gości – podróżników i reportażyistów. **Józef Ambrozowicz** mówił o swoich doświadczeniach związanych z życiem zawodowym dziennikarza i edytora, a **Grzegorz Sowa** podzielił się wrażeniami po spotkaniu z kulturą Persów w Iranie. Projekcja filmu Wima Wendersa *Lisbon story* pozwoliła widzom poznać głosy, smaki i zapachy stolicy Portugalii. Z kolei w nostalgiczny nastrój wprowadziły słuchaczy utwory poetyckie prezentowane przez młodych literatów z Koła Twórczości Literackiej.

IX Tydzień Polonistów przeszedł do historii. Pozostaje mieć nadzieję, że dobrze przysłużył się współczesności i przyszłości rzeszowskiej polonistyki.

Fot. N. Czuba i J. Zydróż

ZPiT „Resovia Saltans” – Fantazja karpacka.

JADWIGA BÄR

POMÓŻ W POTRZEBIE

Pomóż w potrzebie to tytuł spektaklu artystycznego zorganizowanego przez ZPiT UR „Resovia Saltans”, którego celem było zebranie środków pieniężnych na leczenie onkologiczne w Niemczech Pawła Lubińskiego, tancerza Zespołu w latach 1990–1996. Spektakl odbył się 5 marca 2016 roku w sali koncertowej Wydziału Muzyki UR. W wydarzeniu wzięli udział nie tylko tancerze, wokaliści i muzycy „Resovii Saltans”; zaproszone zostały również znane i cenione rzeszowskie grupy artystyczne: Podkarpacki Kwintet Akordeonowy „Ambitus V” (Paweł Paluch, Mirosław Dymon, Tomasz Blicharz, Michał Stefanik, Mariusz Siusta), „Reisha Trio” (Jakub Adamski – akordeon, Marek Telwach – skrzypce, Szymon Tadla – cymbały), tancerze tańca towarzyskiego (Patrycja Widłarz z partnerem), „Audyce Muzyczne Rzeszów” pod

Zespół „Audyce Muzyczne Rzeszów”.

Zespół T8 – grupa dziecięca.

kierownictwem Lidii Chalińskiej, duet „Paweł i Robert” (Paweł Paluch – akordeon, Robert Mosior – klarnet), a także poeta, recytator Stach Ożóg (Instytut Filologii Polskiej UR). W koncercie wystąpiły grupy taneczne prowadzone przez wychowanków „Resovii Saltans”: Zespół Tańca Nowoczesnego T8 (aktualny mistrz Polski, zdobywca Pucharu Świata w kategorii show dance, kierownik i choreograf – Dorota Jandziś) oraz dziecięcy zespół artystyczny „Uśmiech” (wielokrotny mistrz Polski w kategorii disco-dance, kierownik i choreograf – Aneta Markiewicz). Wszyscy wykonawcy zaprezentowali swój program artystyczny na wysokim poziomie.

Reżyserem spektaklu był Romuald Kalinowski – kierownik ZPiT „Resovia Saltans”, choreograf, autor kompozycji tanecznych Zespołu. Kierownictwo muzyczne sprawował Paweł Paluch – kierownik grupy instrumentalnej „Resovii Saltans”. Imprezę prowadzili dziennikarze, Beata Wolańska i Marcin Pawlak.

Spektakl był spontaniczną reakcją młodych studentów – tancerzy „Resovii Saltans” na tragedię, jaka dotknęła ich starszego kolegę. Szybko podjęli się orga-

nizacji koncertu, jego reklamy i zbiórki datków. Wśród publiczności nie zabrakło przedstawicieli Uniwersytetu Rzeszowskiego na czele z dziekanem Wydziału Muzyki dr. hab. Mirosławem Dymonem, dziekanem Wydziału Pedagogicznego prof. dr. hab. Ryszardem Pęczkowskim oraz zastępcą kanclerza uczelni mgr inż. Barbarą Oskrobą. Obecni byli również mieszkańcy Rzeszowa, sympatycy i przyjaciele występujących grup, jak również koledzy i koleżanki „Lubka” – jak nazywano w Resovii Pawła Lubiąńskiego. Koncert został wsparty listem od Prezydenta Miasta Rzeszowa.

Składamy podziękowania wszystkim osobom, które przyczyniły się do zebrania sześciu tysięcy złotych przekazanych niezwłocznie na leczenie. Cieszy fakt, iż dzisiejsza młodzież w tak zagonionym współczesnym świecie jest wrażliwa na ludzkie tragedie i z tak dużym zaangażowaniem włącza się w pomoc potrzebującym ludziom.

Fot. M. Zych

Wydawnictwo UR poleca

(Gen)etyczna przyszłość człowieka, red. **Aleksander Bobko, Karolina Cynk**, ISBN: 978-83-7996-263-1, 2016, ss. 228, format B5, oprawa broszurowa

Celem publikacji jest wprowadzenie Czytelnika w obszar zagadnień związanych z bioetyką. W trakcie lektury będzie on miał możliwość zapoznania się z tekstami dotyczącymi praktycznych sposobów wykorzystywania wiedzy o genetyce. Zadaniem książki poza dostarczeniem ważnych, rzetelnych i aktualnych informacji jest przede wszystkim pobudzenie do intelektualnego namysłu. Artykuły w niej zamieszczone to w przeważającej mierze filozoficzne rozważania na temat rozwoju genetyki, w tym: możliwości leczenia chorób genetycznych, które dotychczas były nieuleczalne, poprawiania kondycji genetycznej człowieka w wyniku sekwencjonowania ludzkiego genomu, tworzenia hybryd ludzko-zwierzęcych, zapłodnienia in vitro czy w końcu klonowania terapeutycznego oraz reprodukcyjnego. Problematyka publikacji nie ogranicza się do opisu zagadnień etycznych wiążących się z powstającymi w laboratoriach biologicznych wynalazkami, lecz ukazuje również teoriopoznawczy, prawny, ekonomiczny, społeczny i kulturowy wymiar genetyki i medycyny. Monografia jest adresowana szczególnie do wykładowców i studentów, którzy w toku swojej pracy zgłębiają zagadnienia będące przedmiotem zainteresowania bioetyki.

Tadeusz Huciński, Paweł Lenik, Agnieszka Połaniecka, Tomasz Wilczewski, *Kompetencje psychospołeczne dzieci i młodzieży w nauczaniu umiejętności techniczno-taktycznych w koszykówce*, ISBN: 978-83-7996-265-5, 2016, ss. 158, format B5, oprawa broszurowa

Książka stanowi próbę całościowego oglądu procesu rozwoju sportowego zawodnika. W publikacji przełamano stereotypowe podejście do metodyki nauczania elementów technicznych. Uwzględniono i skupiono się na czynniku psychospołecznym, który jest bardzo istotnym elementem pracy z ludźmi. Opracowanie pokazuje innowacyjne podejście do nauczania w koszykówce oraz przedstawia zasób narzędzi do oceny postępów w nauce techniki oraz taktyki gry. Dodatkowo podręcznik zawiera szczegółowe programy nauczania dopasowane do wieku. Jest odpowiedzią na zapotrzebowanie metodyczne w zakresie jednolitego szkoleniowego programu nauczania i doskonalenia w koszykówce. Materiały szkoleniowe uzupełniają filmy DVD. Podręcznik jest adresowany do studentów wychowania fizycznego oraz nauczycieli, instruktorów i trenerów nie tylko koszykówki.

Problemy i nadzieje współczesnego dziennikarstwa, red. **Grażyna Filip**, ISBN: 978-83-7996-261-7, 2016, ss. 208, format B5, oprawa broszurowa

Monografia stanowi propozycję rozważenia różnych aspektów współczesnego dziennikarstwa zarówno z perspektywy naukowców zajmujących się problematyką medioznawczą w Polsce i krajach sąsiedzkich (Niemcy, Ukraina, Słowacja, Rosja), jak i prezentacją problemów, tendencji i możliwości rozwoju tej profesji z punktu widzenia dziennikarzy pracujących w regionalnych mediach Podkarpacia.

O nowatorskim ujęciu rozważań decyduje wieloaspektowość problematyki i metodologii, a także pokoleniowe zróżnicowanie badaczy. Zgromadzone w tomie artykuły o dziennikarstwie, pisane z różnych perspektyw, o zróżnicowanym charakterze: naukowym, popularnonaukowym, warsztatowym, teoretyczne i praktyczne, syntetyzujące i analityczne, generalizujące i uszczegółowiające, stanowią całość mającą za zadanie wprowadzenie studenta w trudną i wymagającą profesję, która jest też rodzajem misji społecznej.

Książka skierowana jest do studentów kierunków dziennikarstwo i komunikacja społeczna.

Jest już tradycją, że w pierwszym kwartale każdego roku odbywają się na Podkarpaciu rocznicowe uroczystości związane z tragicznymi wydarzeniami II wojny światowej. W 2016 roku w ostatni tydzień stycznia zorganizowano VIII Obchody Międzynarodowego Dnia Pamięci o Ofiarach Holokaustu na Podkarpaciu. Bogaty program realizowano w kilku miejscowościach: Krośnie, Dukli i Rymanowie (25 stycznia); Markowej, Jarosławiu, Przeworsku, Przemyślu i Birczy (26 stycznia); Rzeszowie (27 stycznia); Dubiecku, Sędziszowie, Kolbuszowej i Lubaczowie (28 stycznia); Łańcucie, Rzeszowie i Dynowie (29 stycznia). Niezwykle ważnym wydarzeniem marca br. było otwarcie muzeum poświęconego pamięci zamordowanej przez Niemców rodziny Ulmów w Markowej.

Tematyce Holokaustu i wydarzeniom z II wojny światowej wiele miejsca w naukowej pracy poświęcają nauczyciele akademicy z Wydziału Socjologiczno-Historycznego. Szczególny udział mają osoby pracujące w Zakładzie Historii i Kultury Żydów. Tematyce tej poświęcone są też doktorskie dysertacje oraz studenckie prace licencjackie i magisterskie.

W wielu tych patriotycznych wydarzeniach uczestniczyli nasi nauczyciele akademicy i studenci.

MUZEUM POLAKÓW RATUJĄCYCH ŻYDÓW PODCZAS II WOJNY ŚWIATOWEJ IM. RODZINY ULMÓW W MARKOWEJ

17 marca 2016 r. we wsi Markowa, koło Łańcuta, odbyła się uroczystość otwarcia Muzeum Polaków Ratujących Żydów podczas II wojny światowej im. Rodziny Ulmów w Markowej. W tym ważnym dla Podkarpacia wydarzeniu wzięli również udział studenci i doktoranci Instytutu Historii Uniwersytetu Rzeszowskiego.

W dniu otwarcia muzeum uroczystości rozpoczęły się modlitwą w języku hebrajskim i polskim na cmentarzu

w miejscowości Jagiełła, gdzie spoczywają ciała rodzin Didnerów, Grünfeldów i Goldmanów, zamordowanych razem z rodziną Ulmów. Modlitwy zostały odmówione przez metropolitę przemyskiego abp. **Józef Michalika** oraz naczelnego rabinu Polski **Michaela Schudricha**.

W południe odbyła się msza w kościele pw. św. Doroły w Markowej za dusze Polaków Ratujących Żydów i wszystkich ofiar II wojny światowej. W tym samym czasie w łańcuckiej synagodze odmówione zostały modlitwy w intencji Sprawiedliwych Wśród Narodów Świata. Uroczystości poprowadziła **Monika Krawczyk**, dyrektor

Cmentarz w Jagiello.

Fundacji Ochrony Dziedzictwa Żydowskiego. Modlitwy odmówili ksiądz proboszcz parafii pw. św. Stanisława bpa w Łańcucie **Władysław Kenar** oraz naczelny rabin Polski Michael Schudrich. W synagodze zapalono też znicz za każdą zamordowaną z Ulmami osobę. Rabin Michael Schudrich w swoim przemówieniu powiedział m.in.: *Józef, Wiktoria i sześcioro ich małych dzieci: Stasia, Basia, Władek, Franek, Antek i Marysia oddali swoje życie w imię miłości do bliźniego, humanizmu, solidarności oraz sprzeciwu wobec bestialskich planów hitlerowskich Niemiec skazujących na całkowitą eksterminację europejskich Żydów. Stali się oni symbolem tych wszystkich Polaków, którzy za pomoc prześladowanym Żydom zapłacili najwyższą z możliwych cen.*

Otwarcia muzeum w Markowej dokonał prezydent RP **Andrzej Duda**. Wyraził on nadzieję, że muzeum w Markowej będzie wielkim świadectwem tragicznej, ale dobrej pamięci i ostrzeżeniem przed tym, co pogarda czyni z ludźmi.

W uroczystościach oprócz pary prezydenckiej uczestniczyli również marszałkowie Sejmu i Senatu: **Marek**

Modlitwy w synagodze w Łańcucie odmówili: ksiądz proboszcz Władysław Kenar oraz naczelny rabin Polski Michael Schudrich.

Kuchciński i **Stanisław Karczewski**, wicepremier **Piotr Gliński**, szefowa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów **Beata Kempa**, ambasador Izraela w Polsce **Anna Azari** oraz przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski abp **Stanisław Gądecki**, metropolita przemyski abp Józef Michalik i naczelny rabin Polski Michael Schudrich.

W obchodach wzięli udział także: rektor Uniwersytetu Rzeszowskiego prof. **Sylwester Czopek** oraz prof. **Aleksander Bobko**, sekretarz stanu w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz dr hab. prof. UR **Elżbieta Rączy** i dr hab. prof. UR **Wacław Wierzbieniec**. Przy okazji niejako należy również odnotować, że na tablicy informacyjnej o muzeum wśród wymienionych instytucji, które udzielały merytorycznego wsparcia w tworzeniu ekspozycji muzealnej, wymieniony jest także Instytut Historii Uniwersytetu Rzeszowskiego.

Fot.: E. Wojtyś

Holocaust – [hɔləko:st; ang. < łacina kośc. holocaustum < gr. holo-kautóō ‘spalam ofiarę w całości’], – termin (najczęściej pisany wielką literą) przyjęty w języku angielskim na określenie Zagłady Żydów w Europie, dokonanej podczas II wojny światowej przez III Rzeszę, wspieraną w różnym stopniu przez uzależnione od niej państwa sojusznicze.

Kwestionowany przez wielu badaczy, zwłaszcza żydowskich teologów, interpretujących całopalenie jako męczeństwo, ofiarę, natomiast dla ludobójstwa Żydów przyjmujących jednoznacznie negatywne określenie Szoa [„zagłada”].

Z Encyklopedii PWN

TO MUZEUM MOŻE WPŁYNAĆ NA POSTRZEGANIE HISTORII II WOJNY

Rozmowa z dr hab. prof. UR ELŻBIETĄ RĄCZY, historykiem Uniwersytetu Rzeszowskiego, pracownikiem Instytutu Pamięci Narodowej w Rzeszowie, członkiem Komisji Programowej Muzeum Polaków Ratujących Żydów im. Rodziny Ulmów w Markowej, konsultantem ds. treści merytorycznych Muzeum.

– Spotykamy się w szczególnym momencie upamiętnienia tragicznych wydarzeń historycznych, chwili otwarcia Muzeum Polaków Ratujących Żydów im. Rodziny Ulmów w Markowej. To jedyne miejsce tego typu w Polsce, a być może na świecie. Co świadczy o wyjątkowości tego miejsca?

– Miejsce zostało wybrane ze względu na historię rodziny Wiktorii i Józefa Ulmów, zamordowanej 24 marca 1944 roku przez niemieckich żandarmów. Zginęło 6 dzieci w wieku od roku do 8 lat, a kobieta, ich matka, była w ciąży. Oczywiście, zginął także ojciec. Ulmowie są obecnie jednym z symboli wszystkich Polaków, którzy ponieśli śmierć za pomoc niesioną ludności żydowskiej. Myślę, że to jest podstawowy powód, że Muzeum Polaków Ratujących Żydów powstało właśnie w Markowej. Należy także pamiętać, że mieszkańcy tej wsi uratowali 21 Żydów, ukrywając ich u siebie w domach. Sądzę, że to kolejny argument na rzecz Markowej.

– Przypomnijmy, co władze okupacyjne rozumiały pod pojęciem „pomocy Żydom”?

– Wszelka działalność Polaków, która mogła pomóc w ratowaniu życia ludności żydowskiej była, według obowiązujących zarządzeń, skazana na surowe represje. Historycy dzielą pomoc udzielaną Żydom przez Polaków na tzw. doraźną, czyli niepowtarzalny jednorazowy czyn, który powstawał pod wpływem impulsu na to, co się dzieje. Tutaj emocje odgrywały zasadniczą rolę, a strach schodził na dalszy plan. To mogło być np. wskazanie drogi ucieczki czy podzielenie się żywnością. Przy wielu innych sprzyjających okolicznościach można było

w ten sposób czasem uratować komuś życie. Inną sprawą była tzw. pomoc stała, czyli ukrywanie, dostarczanie żywności, przez dłuższy czas (kilka tygodni, miesięcy, a nawet lat). Ten rodzaj pomocy niósł ze sobą największe zagrożenia, ale jednocześnie to właśnie ten rodzaj pomocy jest najlepiej zbadany i znany.

– Prezydent RP, Andrzej Duda, w swoim przemówieniu podkreślił, że „każdy, kto głosi, sieje i podsyca antysemityzm, depcze po grobie Ulmów, depcze po ich pamięci, po tym, co oni jako Polacy poświęcili oddając życie”. Jak Pani Profesor sądzi, czy mamy problem z tolerancją?

– Mamy na pewno problem z własną pamięcią historyczną. Przede wszystkim bardzo późno zaczęto prowadzić badania nad stosunkami polsko-żydowskimi. Co ciekawe, dotyczy to także zagadnień związanych z Polakami ratującymi Żydów, w czasie wojny, a więc tych, z których możemy być i jesteśmy dumni. Z drugiej strony trudno nam przyjąć i zaakceptować fakt, że ofiary II wojny, a więc m.in. Polacy, mogli być także katami. Natomiast, czy my mamy problem z tolerancją? Myślę, że ten problem w mniejszym stopniu dotyczy ludzi młodych, bardziej starszego pokolenia. Jest to przede wszystkim kwestia wychowania, wykształcenia, stosunków mię-

dzyludzkich, możliwości podróżowania itd. Chcę podkreślić, że jest to moje subiektywne zdanie nieoparte na żadnych naukowych badaniach, a jedynie na obserwacji.

– Przywrócenie pamięci o Polakach, którzy ratowali Żydów, poprzez utworzenie muzeum tego typu jak to, w Markowej, jest w stanie zmienić, funkcjonujące choćby w niektórych środowiskach Zachodu przekonanie, że Polacy nie ratowali Żydów, postrzeganie Polski jako kraju antysemickiego?

– Mam nadzieję, że w jakimś stopniu Muzeum przyczyni się do zmiany tego wizerunku. Do Markowej zgłasza się wiele wycieczek, nie tylko z Polski. Ale muszę przyznać, że są to przede wszystkim wycieczki młodzieży z Izraela, natomiast niewiele jest wycieczek ze Stanów Zjednoczonych. Z drugiej strony nie trzeba zwiedzać Muzeum, aby znaleźć odpowiednie informacje, chociażby w Internecie. Trzeba tylko chcieć.

– Dziękuję za rozmowę.

Katarzyna Gudzik

JAKUB ŁOJCZYK

POLAK-WĘGIER-ŻYD. HISTORIA PRZYPOMNIANA

Z inicjatywy Zakładu Historii i Kultury Żydów Instytutu Historii Uniwersytetu Rzeszowskiego w tegoroczne Dni Pamięci Ofiar Holocaustu włączył się Łańcut. Studenci Koła Kulturoznawców uczestniczyli w łańcutkich obchodach uroczystości, które odbyły się w dawnym Kasynie Urzędniczym przy ulicy Kościuszki. Na uroczystości obecna była również **Judith Elkin** – kobieta ocalała z Holocaustu. Sesję otworzył **Wit Wójciewicz** – dyrektor Muzeum Zamku w Łańcucie. Następnie głos zabrał **Grzegorz Łubczyk**, absolwent polonistyki i dziennikarstwa na Uniwersytecie Warszawskim, działacz społeczny i dyplomata, w latach 1997–2001 ambasador Polski w Budapeszcie. Autor książki *Henryk Sławik – polski Waldenberg*. Ambasador opowiedział o stosunkach polsko-węgierskich podczas II wojny światowej oraz przybliżył zebranych postaci Henryka Sławika – bohatera trzech narodów. Film *Henryk Sławik* był uzupełnieniem referatu. Sławik urodził się w 1894 roku w miejscowości Szeroka na Śląsku. Od urodzenia związany był z Górnym Śląskiem. Uczestniczył we wszystkich trzech powstaniach śląskich, w latach 1919–1921. Po 17 września 1939 roku Węgrzy otworzyli dla polskich uchodźców swoje granice. Na Węgrzech Sławik stanął na czele Komitetu Obywatelskiego ds. Opieki nad Uchodźcami Polskimi. Następnie został mianowany delegatem Ministra Pracy Rządu RP na Uchodźstwo. Organizował pomoc dla uchodźców cywilnych oraz internowanych wojskowych. Pomagał w wyjazdach na Zachód, w porozumieniu z delegatem węgierskiego rządu Józsefem Antalem wystawiał uchodźcom dokumenty, które wielu

z nich – zwłaszcza uciekającym z Polski Żydom – uratowały życie. Henryk Sławik pomagał także ratować żydowskie dzieci, dla których, przy bardzo dużym udziale prymasa Węgier (był nim wówczas kard. Jusztinian Serédi), a także biskupa w Vác – ks. dr. Árpáda Hanauera, ks. dr. Miklósa Beresztóczygo, dr. Józsefa Antalla oraz Zdzisława Antoniewiczza, pomógł utworzyć sierociniec w miejscowości Vác pod Budapesztem, który oficjalnie nosił nazwę Dom Sierot Polskich Oficerów. Nazwą ośrodka zmylił nazistów. Żydowskim sierotom, niekiedy wyrzucanym z pociągów jadących do obozów koncentracyjnych, organizował metryki chrztu. Dzięki zabiegom m.in. Henryka Sławika po wkroczeniu wojsk nazistowskich na Węgry ani jedna z sierot nie wpadła w ręce oprawców niemieckich ani węgierskich faszystów. – *Dla nas Sławik był posłańcem Bożym. Z całej rodziny tylko ja przeżyłam wojnę* – wspominała po latach **Cipora Lewawi**, jedna z ocalałych przez niego osób. Odważną postawę bohaterski Ślązak przypłacił życiem. W lipcu 1944 roku Sławika aresztowano, po wejściu żołnierzy III Rzeszy na Węgry. Bity przez gestapowców nie zdradził na przesłuchaniu Józsefa Antalla, swojego wielkiego przyjaciela i pomocnika. 23 sierpnia został zamordowany w obozie w Mauthausen. Świadkowie twierdzą, że Sławik przed śmiercią krzyknął: „Jeszcze Polska...!”. Jego małżonka Jadwiga Sławik ocalała z obozu Ravensbrück. Po wojnie odnalazła swoją córkę Krystynę. W 1990 roku za ratowanie Żydów z narażeniem własnego życia Sławik został pośmiertnie uhonorowany tytułem Sprawiedliwego wśród Narodów Świata.

ZBIGNIEW SURAJ
IGOR TRALLE

PROF. KONRAD WOJCIECHOWSKI Z WYKŁADEM NA UR

Na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym Uniwersytetu Rzeszowskiego (w dniach 4–5 marca 2016 r.) przebywał z naukową wizytą prof. dr hab. inż. Konrad Wojciechowski, dziekan Zamiejscowego Wydziału Informatyki Polsko-Japońskiej Akademii Technik Komputerowych w Bytomiu oraz dyrektor Centrum Badawczo-Rozwojowego funkcjonującego przy tej uczelni. Podczas pobytu na Uniwersytecie Rzeszowskim prof. Wojciechowski wygłosił odczyt naukowy nt. *Centrum Badawczo-Rozwojowe P-JATK w Bytomiu. Infrastruktura i prowadzone badania*. Liczny udział pracowników i studentów naszej uczelni świadczy o zainteresowaniu zaprezentowaną tematyką.

Po wykładzie prof. K. Wojciechowski zwiedził – dzięki zaangażowaniu i uprzejmości pracowników Wydziału Medycznego UR – nowoczesne laboratoria naukowo-badawcze tego Wydziału.

Wizyta prof. K. Wojciechowskiego jest kolejnym etapem zacieśniania kontaktów naukowych pomiędzy UR i P-JATK w Bytomiu. Jest to efekt podpisanego 22 grudnia 2015 r. porozumienia o współpracy pomiędzy Wydziałem Matematyczno-Przyrodniczym Uniwersytetu Rzeszowskiego i Polsko-Japońską Akademią Technik Komputerowych w Warszawie. Ta umowa umożliwi m.in. pracownikom UR korzystanie z infrastruktury informatycznej Centrum Badawczo-Rozwojowego P-JATK, baz danych, zaawansowanych aplikacji oraz usług teleinformatycznych dostępnych w tym Centrum.

Współpraca pomiędzy uczelniami realizowana będzie w formie wymiany doświadczeń, w tym w ramach organizowanych wspólnie spotkań, seminariów i prezentacji oraz zdalnej wymiany informacji. Wymiernym efektem jej realizacji ma być szybszy rozwój młodej kadry naukowo-dydaktycznej Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego UR oraz wspólne projekty naukowo-badawcze.

Centrum Badawczo-Rozwojowe w Bytomiu jest wydzieloną jednostką P-JATK, otwiera się na inne środowiska naukowe, oferując interaktywny dostęp do jego zasobów z dowolnego miejsca. Jest pierwszym w Polsce zespołem zaawansowanych laboratoriów analizy i syntezy ruchu w modelu *shareconomy*. Udostępnia w trybie współdzielenia: unikatowe specjalistyczne laboratoria akwizycji i analizy ruchu człowieka; infrastrukturę in-

formatyczną umożliwiającą przetwarzanie i gromadzenie dużej ilości danych; unikatowe dane zgromadzone w ramach dotychczasowych badań. Jednostka oferuje możliwość włączenia się do już prowadzonych innowacyjnych i interdyscyplinarnych badań w zakresie akwizycji, analizy i syntezy ruchu człowieka, w tym także upowszechnianie wyników w renomowanych czasopismach naukowych o zasięgu światowym oraz prace rozwojowe prowadzące do wprowadzania innowacyjnych produktów na rynek.

Prof. dr hab. Konrad Wojciechowski jest organizatorem Centrum Badawczo-Rozwojowego P-JATK w Bytomiu, jego dyrektorem oraz profesorem Politechniki Śląskiej. Specjalizuje się w zakresie grafiki wizji i symulacji komputerowej.

Fot. J. Zydróż

LITERATURA I HISTORIA TOTALITARYZMU

11 marca Biblioteka Austriacka Instytutu Filologii Germańskiej we współpracy z Austriackim Forum Kultury w Warszawie zaprezentowała muzyczno-literackie przedstawienie sceniczne z tekstami Manèsa Sperbera pt. *Więcej niż łaża w oceanie*. Program w wykonaniu aktora teatralnego Gerharda Ballucha oraz dziennikarza radiowego Rolanda Knie był uzupełniany komentarzami historycznymi Gerharda M. Dienes. Tekst spektaklu, przeplatany fragmentami utworów muzycznych w wykonaniu Petera Kunseka, został uzupełniony prezentacją multimedialną autorstwa Lindy Musenbichler. Przedstawienie jest owocem współpracy Muzeum Joanneum z Grazu oraz Styryjskiego Towarzystwa Kulturalnego.

Manès Sperber (1905–1984), główna postać spektaklu, to wywodzący się z typowego galicyjskiego sztetla austriacki pisarz, psycholog i myśliciel, laureat wielu prestiżowych nagród. Jest autorem m.in. powieści autobiograficznej *Wie eine Träne im Ozean* (1961), jak również wspomnień: *All das Vergangene* (1974–1977), a także prac poświęconych psychologowi Alfredowi Adlerowi: *Alfred Adler – Der Mensch und seine Lehre – Ein Essay* (1926) i *Alfred Adler oder Das Elend der Psychologie* (1970).

Po przedstawieniu autor projektu, historyk Gerhard M. Dienes oraz aktor Gerhard Balluch w krótkiej rozmowie ukazali spektakl niejako „od kulis”.

– Ewa Cwanek-Florek: **Manès Sperber może być nam postacią bliską z uwagi na fakt, że urodził się w dawnej Galicji. Skąd dokładnie pochodził?**

– Gerhard M. Dienes: Z Zabłotowa. Ten mały sztetel leżał na wschodnich rubieżach Austro-Węgier. Jest to obszar dzisiejszej Ukrainy.

– **Dlaczego wybrał Pan Manèsa Sperbera na głównego bohatera spektaklu?**

– Gerhard M. Dienes: Postać Sperbera fascynowała mnie jeszcze za czasów studenckich. Sperberowi udało się bardzo precyzyjnie, a zarazem na sposób literacki, ukazać wydarzenia historyczne. I ponadto uczynić je zrozumiałymi dla odbiorcy.

– **Skąd przyjęta konwencja spektaklu – odczyt sceniczny w wykonaniu dwóch aktorów, poprzedzony prezentacją multimedialną, uzupełniany komentarzami historyka, przeplatany fragmentami utworów muzycznych?**

– Gerhard Balluch: Przedstawienie słowno-muzyczne to nie wykład literacki, ale kombinacja informacji historycznych, przenikających się z fragmentami najbardziej znanego dzieła M. Sperbera. Fragmenty tekstów

są niejako połączone poprzez „mosty muzyczne”, przeprowadzające odbiorcę z jednego okresu do następnego.

– Gerhard M. Dienes: Chcieliśmy ukazać, w jaki sposób M. Sperber opracował literacko fakty historyczne. W jaki sposób literaturą stały się wydarzenia, w których autor osobiście uczestniczył.

– **Autorem tekstu spektaklu był – możemy tak określić – Manès Sperber. Kto wybrał pasaż tekstów powieściopisarza i zestawiał kolejność fragmentów do przedstawienia?**

– Gerhard M. Dienes: Ja osobiście.

– **Według jakiego kryterium wybrał Pan te, a nie inne fragmenty tekstów utworów M. Sperbera?**

– Gerhard M. Dienes: Kluczem była tutaj trylogia *Jak łaża w oceanie*. Przeprowadziłem odpowiednie pasaż tekstów i zestawiałem związki pomiędzy nimi. Był to mój subiektywny wybór najważniejszych pasażów z monumentalnego dzieła. Prawo do subiektywizmu trzeba pozostawić autorowi spektaklu. Uważam, że zaprezentowaliśmy najważniejsze fragmenty trylogii *Jak łaża w oceanie*.

– **Jakie przesłanie niesie Państwa odczyt sceniczny?**

– Gerhard M. Dienes: Jest to rozliczenie z systemami totalitarnymi. Ukazanie, w jaki sposób dochodzi do powstania tych systemów, oraz ostrzeżenie, że należy być ostrożnym, kiedy mnożą się niepokojące symptomy prowadzące w kierunku totalitaryzmu.

– **Życzę powodzenia w realizacji nowych projektów. Dziękuję za rozmowę.**

Ewa Cwanek-Florek

PO DRUGIEJ STRONIE..., LE CZ NA ZAWSZE W PAMIĘCI

Choć nie ma Go dziś z nami, to wciąż wspominamy **doktora Antoniego Zajęca**, który „nie zdążył powiedzieć do widzenia i odszedł cicho jak zmęczony latem ptak na drugą stronę łąnu. Teraz Panu Bogu sieje zboże. Solidnie, dokładnie, jak zawsze krok po kroku. I kiedy patrzę tam unosząc w górę powieki ciężkie niemocą, rzuca mi ziarna nadziei. Jak zawsze”¹.

14 marca 2016 roku (data wybrana nieprzypadkowo, w tym właśnie dniu Pan Doktor obchodziłby kolejne urodziny) odbyła się na Wydziale Pedagogicznym uroczystość nadania imienia dra Antoniego Zajęca Pracowni Dydaktyki Ogólnej (sala nr 114, ul. Ks. Jałowego 24). Odsłonięto również tablicę upamiętniającą Jego osobę, z której Pan Doktor uśmiecha się do nas i będzie to robił już zawsze... Uroczystego odsłonięcia tablicy pamiątkowej dokonała dr **Bożena Zajęc**, żona Pana Antoniego.

W tym ważnym dla społeczności akademickiej wydarzeniu w imieniu władz Uniwersytetu Rzeszowskiego uczestniczył prorektor ds. studenckich i kształcenia dr hab. prof. UR **Wojciech Walat**, a także władze dziekańskie z dr. hab. prof. UR **Ryszardem Pęczkowskim** na czele, pracownicy i studenci oraz rodzina – syn Piotr z żoną, córka Ewelina z mężem i synem i najmłodsza córka Barbara.

Drżącym ze wzruszenia głosem dr Bożena Zajęc podziękowała za tak piękną inicjatywę upamiętniającą działalność naukowo-dydaktyczną swojego męża. Ciepłe

i życzliwe słowa skierowała do studentów i pracowników, którzy do ostatniego dnia życia dra A. Zajęca wysyłali do Niego do szpitala podtrzymujące i pełne pozytywnej energii SMS-y i e-maile. Przypominała także o dwóch koncertach charytatywnych *Nadzień Nadzieję*, zorganizowanych przez naszych studentów, podczas których zbierane były fundusze na leczenie ciężko chorych osób na nowotwory, w tym dla dra Antoniego Zajęca.

Przemówienie okolicznościowe wygłosił dr hab. prof. UR Ryszard Pęczkowski, dziekan Wydziału Pedagogicznego UR, który odczytał także fragment recenzji, napisanej przez prof. zw. dra hab. Kazimierza Denka², ostatniej książki Pana Doktora, która miała być przedmiotem obrony habilitacyjnej, niestety choroba przekreśliła te ważne naukowe plany. *Pedagogika społeczna i pedagogika pracy wobec przemian cywilizacyjnych* to monografia, obok której nie da się przejść obojętnie. Jej Autor przemawia do Czytelnika z ogromną erudycją, silną logiką. Wkłada też w to całą żarliwość swego serca. Nieważne, z jakiego powodu sięgniemy po tę książkę – z ciekawości czy z chęci poznania jej zawartości – ważne, że bez wątplenia jest to pozycja niezwykle wartościowa, godna polecenia, która poszerza tradycyjne pojmowanie edukacji i nauk o niej. Charakteryzuje się dużym zasobem innowacyjnych i oryginalnych treści. W rękach mądrego nauczyciela akademickiego może znakomicie

² Profesora Kazimierza Denka, wspaniałego nauczyciela akademickiego, wychowawcę i edukatora wielu pokoleń młodzieży, nauczycieli, dydaktyków, pedagogów, też pożegnaliśmy z wielkim żalem w lutym br.

pełnić role ciekawego i inspirującego podręcznika dla studentów przygotowujących się do zawodu nauczycielskiego. Obok trafnego doboru treści uznanie budzi także sposób jej zaprezentowania – klarowny, kompetentny, ciekawy, doprawdy znakomity z dydaktycznego punktu widzenia.

W ramach rocznicowych uroczystości odbyło się seminarium *Przemiany dydaktyki ogólnej w kontekście przeobrażeń cywilizacyjnych*. To jeden z obszarów naukowych, który był szczegółowo eksplorowany przez dra A. Zajęca. Podczas seminarium wystąpił prof. zw. dr hab. **Waldemar Furmanek** z tematem: *Ewolucja problematyki badań dra Antoniego Zajęca*. W swojej refleksji ukazał drogę, jaką przebył Antoni Zajęc w poszukiwaniu własnej tożsamości naukowej, człowieka i badacza akademickiego, którą rozpoczął w 1971 roku. W pierwszym okresie swojej pracy badawczej dr Antoni Zajęc swoje nadzieje pokładał w znalezieniu metod wspomagania przez technikę procesów dydaktycznych. W 1979 roku obronił pracę doktorską na Wydziale Pedagogicznym UAM w Poznaniu. Tematem pracy był: *Model maszyny egzaminacyjnej jako narzędzia efektywnej kontroli i oceny wiedzy uczniów*. Istota pracy była związana z bardzo mocno wówczas eksplorowaną problematyką technicznego wspomagania procesu uczenia się, a w tym procesie kontroli i oceny osiągnięć uczniów. O jakości proponowanych w pracy doktorskiej rozwiązań świadczyć może to, że były one wykorzystane we wniosku o zabezpieczenie patentowe wzoru użytkowego, które zostało przyznane decyzją Urzędu Patentowego z dnia 30.09.1981 roku. Ponadto w ramach dalszych prac nad proponowanym

urządzeniem opracowano także dwa zgłoszenia patentowe (6.02.1979 oraz 8.01.1980). Profesor W. Furmanek wskazał też obszary tematyczne, którymi zajmował się dr A. Zajęc. Były to: środki dydaktyczne, w tym techniczne środki kształcenia; metodyka doksztalcania i doskonalenia zawodowego; dydaktyka szkoły wyższej; media w oświacie i kulturze; przemiany oświatowe w kontekście przeobrażeń cywilizacyjnych.

Drugą prelegentką podczas sesji była dr hab. prof. UR **Marta Wrońska**. Swoje wystąpienie zatytułowała: *Rzeczywistość edukacyjna a rzeczywistość generowana przez media – od technicznych środków kształcenia do pedagogiki medialnej*. Podkreśliła znaczenie osoby Pana Doktora w jej rozwoju naukowym, który był promotorem pracy magisterskiej. Praca miała charakter nowatorski i poruszała temat w owym czasie zupełnie nieznanym. W ramach pracy magisterskiej *Mikronauczanie w kształceniu umiejętności metodycznych nauczycieli* przeprowadzono eksperyment pedagogiczny – metodę bardzo rzadko stosowaną. Celem eksperymentu było zbadanie efektywności kształcenia umiejętności metodycznych studentów – przyszłych nauczycieli przy wykorzystaniu dydaktycznej metody *microteaching*, która wówczas na gruncie polskim nie była jeszcze dobrze znana. Tematyka poruszana w pracy była odzwierciedleniem od wielu lat problem efektywnego kształcenia nauczycieli. M. Wrońska przypominała także historię powstania w 1987 roku Zakładu Technologii Kształcenia, którym kierował dr A. Zajęc. Zakład rozwijał się bardzo prężnie, a w 2007 roku przekształcił się w Katedrę Pedagogiki Medialnej.

Dr hab. prof. UR **Wojciech Walat** swoje wystąpienie skoncentrował na zagadnieniu pt. *Od podręcznika klasycznego do elektronicznego*. Podkreślił wielką rolę w nauce wielu pokoleń Polaków w okresie międzywojennym oraz powojennym, aż do lat osiemdziesiątych XX w., *Elementarza* Mariana Falskiego (pierwsze wyd. 1910 – ostatnie 1975). Jest to przykład książki szkolnej, która nie tylko doskonale odpowiadała potrzebom dzieci uczących się języka ojczystego, ale stała się wzorcem, teoretycznym i praktycznym, opracowywania tego typu wydawnictw szkolnych. Współcześnie książki szkolne są zaliczane do grupy środków dydaktycznych, te zaś definiowane są jako komunikaty konstruowane w różnych językach i umieszczane na różnego rodzaju nośnikach: 1) papierowe – książki drukowane (tradycyjna postać książki), 2) elektroniczne e-booki, m-booki (monitor komputera lub dedykowany czytnik, papier elektroniczny, rozwiązania w fazie testów).

Przepiękny koncert wspomnieniowy zatytułowany *Nie wszystkim umrę, wiele ze mnie tu zostanie...* przygotowali nasi byli i obecni studenci pedagogiki, wspomagani przez studentów z Wydziału Muzyki pod kierunkiem mgr **Anny Wójcik**. Usłyszeliśmy między innymi wiersz Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej: „Na ławkę pod drzewami spada kwiatów wiecha, nie mówimy dziś o życiu, gdy śmierć się uśmiecha. Magnolie chylą na bok ciężar białych twarzy,

nie mówimy dziś o śmierci, gdy świat się rozmarzył”; Leopolda Staffa: „Człowieka kochał i przyrodę. W przyszłość patrzył jasnym okiem. Wielbił wolność i swobodę. Zbratany z wiatrem i obłokiem. Nie wabił go spiżowy pomnik, rozgłośnie trąby, huczne brawa. Zostanie dziś po nim pusty pokój i małomówna, cicha sława”. Był też Konstanty Ildefons Gałczyński: „Ile razem dróg przebytych? Ile ścieżek przedeptanych? Ile deszczów, ile śniegów wiszących nad latarniami?”; Marek Grechuta: „tak nas zostawił na kształt znaku zapytania, ten co przyjechał i nie pytał, lecz się kłaniał, tak układamy ręce, jak nam kiedyś on ułożył, który tu z nami w słońcu wiele szczęścia dożył”.

Zespół muzyczny wykonał utwór Budki Suflera *Cisza jak ta* i inne piękne utwory, a w finale sparafrazowano *Exegi monumentum aere perennius* – Pieśń III Horacego: „Stawiałeś sobie pomnik trwalszy niż ze spiżu. Od królewskich piramid sięgający wyżej; Ani go deszcz trawiący, ani Akwilony nie pożyją bezsilne, ni lat niezliczony szereg, ni czas lecący w wieczności otchłanie. **Nie wszystkim umrzesz, wiele z Ciebie w nas zostanie...**”

Jestem przekonana, że ta uroczystość na Wydziale Pedagogicznym, której celem jest pamięć o osobach, które w znaczącym stopniu przyczyniły się do rozwoju uczelni i Wydziału, a których nie ma już wśród nas, będzie doniosłym i istotnym elementem w ciągłości tradycji akademickiej.

Fot. J. Zakulec

tora UR, obecnie sekretarza stanu w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego, senatora Aleksandra Bobko, a także pisma od władz polskich i zagranicznych uczelni, samorządów, administracji państwowej i duchowieństwa.

O współpracy z dziekanem K. Obodyńskim mówił prof. Sylwester Czopek, rektor UR. Przypomniał różne inicjatywy na rzecz akademickiego środowiska miasta i współpracę Wydziału z jednostkami sportowo-rekreacyjnymi Podkarpacia.

Szczegółowo drogę życiową K. Obodyńskiego, jego bliskich i historyczne zasługi zmarłego tragicznie w 2015 roku Profesora przedstawił prof. dr hab. **Stanisław Zaborniak**, długoletni przyjaciel i współpracownik.

Uroczystego odsłonięcia tablicy pamiątkowej i nadania imienia Profesora auli dokonali uczestnicy tego wyjątkowego wydarzenia: prof. dr hab. **Sylwester Czopek**, dr hab. prof. UR Wojciech Walat, prof. dr hab. Wojciech Czarny, dr Marcin Obodyński (syn Profesora), ks. prałat Jan Szczupak (kanclerz Kurii), ks. dr hab. prof. UR Adam Podolski, Henryk Wolicki (pełnomocnik prezydenta Rzeszowa ds. szkolnictwa) oraz Andrzej Dec (przewodniczący Rady Rzeszowa).

W dalszej części uroczystości prof. dr hab. Wojciech Czarny wręczył Marcinowi Obodyńskiemu swoją najnowszą książkę *Turystyka naukowa w perspektywie socjologii wizualnej* – poświęconą w znaczącej części właśnie Profesorowi – w części fotograficznej dokumentującej podróże na kongresy i międzynarodowe konferencje naukowe, na których wielokrotnie Profesor reprezentował Wydział WF i Uniwersytet.

Wyjątków pamiątką po Profesorze będzie drzewo, które zostało zasadzone na akademickiej działce przy ulicy Cichej. Dbałość o tę pamiątkę zadeklarowali zarówno nauczyciele akademicy, jak i studenci Wydziału Wychowania Fizycznego.

KRZYSZTOF
KUBALA

AULA IM. PROF. KAZIMIERZA OBODYŃSKIEGO PAMIĄTKĄ PO WIELOLETNIM DZIEKANIE WYDZIAŁU

31 marca 2016 roku odbyła się na Wydziale Wychowania Fizycznego uroczystość nadania imienia prof. Kazimierza Obodyńskiego auli Wydziału WF, w budynku przy ul. Cichej. W tym wydarzeniu uczestniczyli licznie przedstawiciele prawie wszystkich polskich uczelni sportowych i zagranicznych, z którymi współpracuje Wydział. Byli też pracownicy WWF i innych wydziałów UR, rodzina i wychowankowie Profesora, przedstawiciele władz samorządowych i państwowych oraz ducho-

wieństwa i licznie zgromadzeni studenci. Byli też reprezentanci władz UR, Wydziału Wychowania Fizycznego, przedstawiciele władz miasta i województwa.

Jako pierwszy zabrał głos prof. dr hab. Wojciech Czarny, dziekan WWF, następca, przyjaciel i wychowanek prof. K. Obodyńskiego. Przedstawiając sylwetkę Profesora, przypomniał Jego zasługi dla powstania i rozwoju Wydziału. Uzupełnieniem wspomnieniowej tematyki było okolicznościowe adresy; od byłego rek-

KAZIMIERZ OŻÓG

PODRÓŻ SENTYMENTALNA DO WILNA

„Panno Święta, co Jasnej bronisz Częstochowy i w Ostrej świecisz Bramie!” Chyba każdy Polak pamięta ten cytat z „Pana Tadeusza” i niesie go z sobą przez życie jak najdroższy skarb. W tym cytacie jesteśmy przywołani jako naród, którego nie można zrozumieć bez odniesienia do Maryi. Cytat ten przywołuje także Wilno.

Adam Mickiewicz umieścił fragmenty akcji III części „Dziadów” w wileńskim klasztorze ojców Bazylianów. Sam był tam zresztą więziony przez kilka miesięcy roku 1824, kiedy władze carskie wpadły na trop niepodległościowych organizacji Filomatów i Filaretów. Mówimy: „Dziady” Mickiewicza to sam rdzeń polskości. W klasztorze Bazylianów, zamienionym na więzienie, Gustaw – romantyczny kochanek – zmienia się w Konrada, poetę wolności. Tam więźniowie śpiewają kolędy, a Konrad wygłasza słynną improwizację. Nigdy w życiu nie przypuszczałem, że w tym miejscu, w tym sercu polskości, przyjdzie mi spędzić kilkadziesiąt niezwykle godzin. Kiedy budziłem się w celi klasztornej zamienionej na wygodny pokój hotelowy, widziałem z okna panoramę Wilna i myślałem o przedziwnym splocie losów Polski i Litwy, myślałem o wielkiej kulturze polskiej tu obecnej od czasów Jagiellonów i o polskiej religijności.

Wilno – ileż elementów polskości kryje w sobie to miasto! Wilno – jak bardzo dla wielu z nas sam dźwięk tego słowa powoduje poruszenie myśli i drzenie serca. Wilno!

W tym roku uroczymy obchodzimy w Polsce i wszędzie tam, gdzie są Polacy, 1050 rocznicę chrztu. Uniwersytet Rzeszowski przez serię sesji naukowych i przez niebanalne zdarzenia artystyczne znakomicie przyczynia się do świętowania tego Jubileuszu. Nasz pobyt w Wilnie, wśród wileńskiej Polonii, był realizacją tych zamysłów. Podziwu godna sprawność organizacyjna trzech osób: pana **Adama Pęziola**, ks. prof. **Stanisława Nabywańca** i pana **Jerzego Góralczyka** sprawiła, że w dniach 29.04 – 1.05 2016 r. wyjechaliśmy z Rzeszowa, aby świętować rocznicę chrztu Polski na Litwie. W tej niezwykłej wyprawie kulturalnej uczestniczyły takie wielkie grupy osób, jak: Chór Wydziału Muzyki Uniwersytetu Rzeszowskiego, Orkiestra Filharmonii Podkarpackiej z dyrygentem panem Rafałem Delektą, grupa solistów z Krakowa, kompozytor Jan Kanty Pawluśkiewicz i paru profesorów: prof. Jan Malczewski, ks. prof. Stanisław Nabywaniec i ja, niżej podpisany, skromny sługa polskiego słowa.

30 kwietnia rozpoczęliśmy obchody rocznicy chrztu mszą św. w Ostrej Bramie, u stóp Maryi, Matki Miłosierdzia. Najświętszą ofiarę sprawował w koncelebrze znany polski kaznodzieja ks. bp Józef Zawitkowski, współcelebrantem był m.in. ks. profesor Stanisław Nabywaniec. Zaraz po tej ważnej dla nas modlitwie w Domu Kultury Polskiej odbyła się sesja naukowa zatytułowana „**Panno Święta, co Jasnej bronisz Częstochowy i w Ostrej świecisz Bramie – historyczne uwarunkowania polskiej maryjności**”. Pierwszy referat wygłosił ks. biskup Józef Zawitkowski, bp senior z diecezji łowickiej. Nawiązując do cytatu z III części Dziadów, pięknie, niemalże w sposób poetycki, rozwinął temat „Vivat Polonus unus defensor Mariae”. Jako drugi wystąpił znakomity polski historyk profesor Bohdan Cywiński, długoletni redaktor „Znaku” i „Więzi”, opozycjonista w latach PRL, wielki uczyony. W świetnie skomponowanym wykładzie mówił bardzo ciekawie o „Ludowej maryjności wiary prześladowanej”. Grupy prześladowane, jak np. Polacy na Litwie w czasie zaborów czy okupacji sowieckiej, ludzie Solidarności w stanie wojennym, często uciekają się do Matki Bożej. Profesor Marceli Kosman zatrzymał się nad tematyką dotyczącą dziejów kultu maryjnego na Litwie. Kult ten jest bardzo stary i znakomicie się rozwinął w czasie zaborów. Pielgrzymowano nie tylko do Maryi Ostrobramskiej, ale i do innych polskich sanktuariów maryjnych, do Częstochowy czy do Kodnia. Autor niniejszego tekstu zanalizował „Tytuły Maryi w historii języka polskiego”. Mamy tych tytułów kilkaset, świadczą

one o wielkiej maryjności Polaków. Sesja była – moim zdaniem – bardzo udana, o czym świadczyła duża liczba słuchaczy i żywe ich reakcje.

Jednak rzecz najciekawsza stała się w polskim kościele św. Ducha, o godzinie 18. Był to niezwykle koncert, a w jego programie **uroczyste oratorium „Nieszpory Ludźmierskie”** Jana Kantego Pawluśkiewicza. Autorem tekstu jest Leszek Aleksander Moczulski. Przepiękny barokowy kościół wypełniony był po brzegi. Publiczność stanowili Polacy z Wilna i okolic. Spotkałem też znajomych z różnych miast Polski. Całością znakomicie dyrygował profesor krakowskiej Akademii Muzycznej Rafał Jacek Deleka. W czasie tego uroczystego koncertu wystąpiła Orkiestra Filharmonii Podkarpackiej, śpiewał zaś Chór Wydziału Muzyki naszego Uniwersytetu, przygotowany przez Bożenę Stasiowską-Chrobak oraz soliści: Hanna Banaszak, Beata Rybotycka, Elżbieta Towarnicka, Maciej Lipina, Zbigniew Wodecki i Jacek Wójcicki. Wsłuchując się w muzykę i słowa tego oratorium, przeżywałem wielkie chwile uniesienia do Boga, Maryi, filozoficznych prawd... i po prostu piękna. My z nicości porwani do uczestnictwa w Bożym planie zbawienia! My z nicości uniesieni przez odwieczne wartości! Kapitalnie przeplatają się tutaj wątki uniwersalne i lokalne, polskie, podhalańskie, właśnie ludźmierskie. Zespół bisował aż trzy razy, a kompozytor Jan Kanty Pawluśkiewicz zdobył wśród publiczności największe pochwały.

Wilno stało się naszym udziałem, naszym doświadczeniem, naszym serdecznym wejściem w głąb polskiej historii i polskiej kultury. Przecież niesie ono najbardziej rozpoznawalne polskie znaki kulturowe.

O malownicze uliczki wileńskie, po których chodzili tacy twórcy polskiej kultury, jak Adam Mickiewicz, Juliusz Słowacki, Władysław Syrokomla, Stanisław Moniuszko, Piotr Skarga i Czesław Miłosz, bądźcie pozdrowione! O przepiękne kościoły wileńskie, takie jak Ostra Brama, świątynia świętej Teresy, św. Jana, św. Ducha, św. Piotra i Pawła, św. Anny, św. Kazimierza, św. Stanisława, bądźcie naszym umocnieniem, kiedy przychodzi chwile złe. Niech wspomnienie waszego baroku, elementów gotyckich i klasycystycznych, polskości zaklętej w kaplicach, w napisach, w przywoływanych osobach i zdarzeniach z polskiej i litewskiej historii uniesie nas do tego niezwykłego miasta.

Wilno, bądź pozdrowione!

BEATA LORENS
KS. STANISŁAW
NABYWANIEC

„TROSKA O JEDNOŚĆ I INTEGRALNOŚĆ ZIEM POLSKICH”. KOLEJNA SESJA NAUKOWA Z OKAZJI 1050. ROCZNICY CHRZTU POLSKI

Tegoroczny program jubileuszowych obchodów chrztu Polski przygotowany i realizowany z udziałem nauczycieli akademickich Instytutu Historii UR obejmuje okazjonalne wydarzenia nie tylko w mieście Rzeszowie. 17 marca br. w auli Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Stanisława Pigionia w Krośnie odbyła się trzecia sesja wieloetapowej konferencji naukowej poświęconej 1050. rocznicy chrztu Polski zatytułowana „Troska o jedność i integralność ziem polskich”. Złożyły się na nią cztery wystąpienia, których tematyka osnuła była na kanwie wyznaczonej przez powyższy tytuł.

Sesję otworzyli: **Franciszek Tereszkiwicz**, kanclerz Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Stanisława Pigionia w Krośnie, oraz reprezentujący organizatorów **Adam Pęziół**, prezes Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie.

Jako pierwszy głos zabrał prof. dr hab. **Józef Dobosz** z Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu, który podjął problem funkcjonowania metropolii gnieźnieńskiej w okresie decentralizacji państwa piastowskiego (1138–1320). Metropolia ta była zwornikiem polskiej państwowości i integralności polskiego Kościoła. Według profesora wpływ na taką rolę tej jednostki administracji kościelnej miało kilka czynników: zajmowane przez metropolię terytorium, rozbudowująca się struktura wewnętrzna, duchowni pełniący urząd arcybiskupa gnieźnieńskiego oraz kult św. Wojciecha. W wystąpieniu podkreślono zasługi poszczególnych arcybiskupów gnieźnieńskich z okresu rozbicia dzielnicowego, zarówno dla polskiego Kościoła, jak i państwa. Ukazano rów-

nież rolę kultu św. Wojciecha – patrona archidiecezji, który wykreowany został na patrona państwa polskiego.

Ks. prof. dr hab. **Zygmunt Zieliński**, emerytowany profesor Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, swoje wystąpienie poświęcił tematowi: „Język i obyczaj jako zworniki narodowe funkcjonujące w praktyce kościelnej Polski rozbiorowej”. Wykładowca rozpoczął od objaśnienia pojęcia Polak–katolik, które w okresie pozostawania ziem polskich pod zaborami nabrało szczególnego znaczenia. Wskazał, że Kościół rzymskokatolicki był jedyną enklawą języka polskiego na ziemiach polskich pod dwoma zaborami: rosyjskim

i pruskim. Wokół prowadzonego przez Kościół duszpaństwa skupiało się życie narodowe i kulturalne. Język i obyczaj były tymi czynnikami, które utrzymały poczucie narodowe na odpowiednim poziomie.

Referat wygłoszony przez prof. dr hab. **Mieczysław Rybę** (Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II) podkreślał rolę Kościoła katolickiego w okresie wojny polsko-bolszewickiej. Wykładowca prezentował też elementy wojny ideologicznej i kulturowej, jaka toczyła się obok działań militarnych. Dla polskiego Kościoła, pozostającego pod silnym wpływem nauki społecznej zawartej w encyklice „Rerum novarum” papieża Leona XIII, socjalizm i komunizm były konsekwencją Oświecenia. Polscy hierarchowie, zarówno Kościoła rzymskokatolickiego, jak i ormiańskiego, wskazywali na bezbożnictwo bolszewików i konieczność obrony Europy wobec napływu barbarzyństwa. Tę argumentację stosowano nie tylko wobec wiernych w Polsce, ale również występując o wsparcie do Stolicy Apostolskiej i episkopatów innych krajów europejskich. Po wojnie polsko-bolszewickiej pojawiła się wśród elit politycznych teza, że w przyszłości nie da się wygrać z bolszewikami bez Kościoła. Uznano, że Kościół stanowi o propanstwowych postawach społeczeństwa.

Ostatni z występujących, ks. prof. dr hab. **Stanisław Nabywaniec** z Instytutu Historii Uniwersytetu Rzeszowskiego, współorganizator cyklu konferencji z okazji 1050. rocznicy chrztu Polski, zaprezentował

temat zatytułowany: „Troska o losy Ojczyzny w kaznodziejstwie politycznym i patriotycznym”. Przypomniał znaczenie kaznodziejstwa dla kultury i rozwoju języka narodowego w okresie staropolskim. Ukazał zaangażowanie patriotyczne duchownych w XVII i XVIII w. na przykładzie kazań przygodnych – sejmowych i obozowych – wygłaszanych przez m.in. kaznodzieję królewskiego ks. Piotra Skargę i związanego z konfederacją barską ks. Marka Jandołowicza. Profesor wykazał, że troska o przyszłość Ojczyzny leżała duchowieństwu katolickiemu na sercu, zatem podejmowało ono tematykę patriotyczną przy różnych okazjach, napominając władców, magnatów i szlachtę.

Sesję zamknęła dyskusja, w której licznie zgromadzeni słuchacze podzielili się swymi refleksjami w odniesieniu do tematyki podjętej przez prelegentów.

Uzupełnieniem sesji plenarnej konferencji był koncert wokalny w krośnieńskiej bazylice kolegiackiej pod wezwaniem Trójcy Świętej w wykonaniu znakomitej polskiej artystki, zwanej „polską Whitney Houston”, **Ewy Urygi** – „jednego z najlepszych głosów w Polsce”, przy akompaniamencie **Dariusza Ziółka** – wszechstronnego muzyka, gitarzysty basowego, pianisty, wokalisty, kompozytora i aranżera oraz przy prowadzeniu mgr. **Łukasza Rusina**. We wspaniałej scenerii odnowionej bazyliki krośnieńskiej E. Uryga wykonała między innymi utwór „Życie jest chwilą”, będący wokalną medytacją słów modlitwy św. Teresy od Dzieciątka Jezus.

GRZEGORZ WISZ
MAŁGORZATA
LECHWAR

NAUKA DLA BIZNESU

Program rozwoju szkolnictwa wyższego i nauki na lata 2015–2030¹ koncentruje się na dopasowaniu szkolnictwa wyższego do potrzeb społecznych i gospodarczych oraz zwiększeniu oddziaływania na otoczenie społeczne, gospodarcze i międzynarodowe. Dokument ten wskazuje na to, że „Aby nauka skutecznie oddziaływała na otoczenie, kluczowe jest zwiększenie społecznego do niej zaufania oraz lepsze rozumienie roli nauki w codziennym życiu. W szczególności trzeba wzmocnić oddziaływanie nauki na gospodarkę (...). Celem jest, aby w 2020 r. całość nakładów na naukę i szkolnictwo wyższe osiągnęła 2 proc.

¹ Program rozwoju szkolnictwa wyższego i nauki na lata 2015–2030, MNiSW, wrzesień 2015; <http://www.nauka.gov.pl/aktualnosci-ministerstwo/program-rozwoju-szkolnictwa-wyzszego-i-nauki-na-lata-2015-2030.html>; http://www.nauka.gov.pl/g2/oryginal/2015_09/cccd1e22cdc548b16002ab2c199ba7.pdf

PKB (w tym z funduszy państwa 1 proc. PKB). Natomiast w 2030 r. nakłady te powinny wzrosnąć do 3 proc. PKB (w tym z budżetu nie więcej niż 50 proc.). W rezultacie polskie przedsiębiorstwa będą mogły zwiększyć swoją konkurencyjność oraz w odpowiedni sposób przyczynić się do poprawy jakości życia w Polsce”. Wielokrotnie też podkreślono, że badacze powinni mieć większą wiedzę o zarządzaniu własnością intelektualną i na temat komercjalizacji wyników prac badawczych, a centra transferu technologii i brokerzy technologii większą autonomię i wsparcie. Przewiduje się, że w konsekwencji gospodarka będzie mogła konkurować na europejskim rynku jakością kapitału ludzkiego i poziomem technologicznym oferowanych produktów.

Praktyczną odpowiedzią na powyższe wyzwania była robocza konferencja pn. **NAUKA DLA BIZNESU** zorgani-

” **Konferencja NAUKA DLA BIZNESU przyczyniła się do pokazania potencjału naukowego i badawczego największej na Podkarpaciu uczelni, prezentacji potencjału firm współpracujących z nią i możliwości wsparcia finansowego badań naukowych oraz identyfikacji zasadniczych makro- i mikrobarier ograniczających możliwość korzystania z istniejących form współpracy nauki z biznesem.**

zowana przez Uniwersyteckie Centrum Transferu Technologii Uniwersytetu Rzeszowskiego, Podkarpacki Klastr Energii Odnawialnej oraz Polski Instytut Innowacji i Transferu Technologii S.A. Konferencja odbyła się 21 marca 2016 roku na Uniwersytecie Rzeszowskim. Uroczystego otwarcia konferencji dokonał rektor Uniwersytetu Rzeszowskiego prof. dr hab. **Sylwester Czopek**, który wskazał na pilną i nieodwołalną potrzebę inicjowania i zacieśniania współpracy nauki z biznesem. Prorektor ds. rozwoju Uniwersytetu Rzeszowskiego dr hab. inż. prof. UR **Czesław Puchalski** w referacie otwierającym konferencję *Uniwersytet Rzeszowski dla gospodarki regionu* przedstawił innowacyjny i imponujący, nie tylko na skalę krajową, potencjał badawczy Uniwersytetu, dający szansę na nowe obszary działań i badań dla naukowców i przedsiębiorców, a który wzmocniony przez rozpoczęty proces instytucjonalizacji nauka-biznes, identyfikację i ograniczanie istniejących barier oraz zaangażowanie środków zewnętrznych w nowe technologie daje spore i realne szanse na zmiany w gospodarce regionu podkarpackiego.

Reprezentujący Departament Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego **Piotr Czerepiuk** przedstawił referat *Wsparcie rozwoju regionalnego w obszarach inteligentnych specjalizacji – Regionalne Agendy Naukowo-Badawcze*. Praktyczność zaprezentowanej treści merytorycznej była związana z odniesieniem do zapisów Regionalnej strategii innowacji i aktywnych specjalizacji regionalnych z podkreśleniem, że to regiony wyznaczają obszary badawcze, których realizacja może być wsparta środkami unijnymi.

Z treści prezentacji **Jerzego Wołkowyckiego**, prezesa Zarządu Polskiego Instytutu Innowacji i Transferu Technologii S.A., wynika, że istotnym problemem są realne bariery, a w szczególności kwestia stabilnych i czytelnego ulg podatkowych, kwestia sposobu myślenia i ich postrzegania przez świat nauki i biznesu, prac badawczych i procesu komercjalizacji, kwestia zarządzania tymi procesami, identyfikacja istotnych dla gospodarki wyników badań i potrzeb przedsiębiorców, ochrona wyników prac badawczych oraz problemy związane z wyborem właściwej metody komercjalizacji i obawy związane z tworzeniem spółek handlowych przez pracowników nauki. Mówca przypomniał, że uniwersytet XXI wieku to

uczelnia interdyscyplinarna, skoncentrowana na pracach badawczych dostarczających technologie zdolne do transferu i komercjalizacji.

Dr **Grzegorz Wisz**, dyrektor Uniwersyteckiego Centrum Transferu Technologii UR, prezes Podkarpackiego Klastra Energii Odnawialnej, w referacie *Jak wspierać transfer technologii? – ekosystem innowacji* przedstawił problem „valley of death – dolina śmierci”, czyli istniejącej w polskich realiach dystans od opracowania technologii do jej wdrożenia. Wskazał, że znajomość wszystkich aspektów transferu technologii, umiejętność wypromowania nowego innowacyjnego rozwiązania i pozyskania na jego wdrożenie kapitału to obszar działań dla brokera innowacji.

W części drugiej konferencji w obszarze tematycznym: *Czym zajmuje się i czego potrzebuje lokalny biznes? – miks prezentacji firm Podkarpackiego Klastra Energii Odnawialnej* **Paulina Czarnota** zaprezentowała potencjał i ofertę przedsiębiorstw – wieloletnich członków Podkarpackiego Klastra Energii Odnawialnej. Swoje firmy i potencjał, w tym również badawczy, zaprezentowali: **Piotr Bialik** (ARGUS ENERGY), **Ryszard Nowak** (CEREL Instytut Energetyki Oddział Ceramiki), **Cezary Ciejka** (ML SYSTEM), **Michał Ręczkiewicz** (PRIMEBIT STUDIO) oraz **Paweł Bytnar** (RECONAL).

Dr inż. **Jan Andreasik** reprezentując Uniwersyteckie Centrum Transferu Technologii UR z referatem *Co uczelnia może zaoferować przedsiębiorcy?*, przedstawił informacje na temat poziomu gotowości technologicznej oraz różnorodność i innowacyjność produktów będących wynikiem prac badawczych pracowników naukowych Uniwersytetu Rzeszowskiego.

Ewelina Kloc, Dariusz Busz reprezentując Departament Wspierania Przedsiębiorczości Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego w referacie *Programy UE wspierające współpracę nauka-biznes* przedstawił szczegółowe informacje na temat programów unijnych, które mogą stanowić istotne źródło zasilania finansowego prac badawczych B+R, w szczególności Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego, Program Operacyjny Polska Wschodnia, PO Wiedza-Edukacja-Rozwój, Program Ramowy Unii Europejskiej „Horyzont 2020”.

Zorganizowana na Uniwersytecie Rzeszowskim konferencja interdyscyplinarna przyczyniła się do wskazania potencjału naukowego i badawczego największej na Podkarpaciu uczelni, prezentacji potencjału firm współpracujących z nią i możliwości wsparcia finansowego badań naukowych oraz identyfikacji zasadniczych makro- i mikrobarier ograniczających możliwość korzystania z istniejących, zinstytucjonalizowanych form współpracy nauki z biznesem. Uczestnicy tego ważnego dla regionu spotkania odnieśli wrażenie, że podkarpacki świat nauki i biznesu jest „skazany na sukces”. Musi jednakże przejść przez „dolinę śmierci”, rozpoznać istniejące bariery współpracy i bariery transferu technologii, poznać i oddziaływać na ofertę UR dla biznesu oraz mocniej akcentować wyzwania biznesu dla uczelni.

ELŻBIETA
ROKOSZ-PIEJKO

POSTKOLONIALIZM W XXI WIEKU; PRZEKRACZANIE GRANIC, ZRYWANIE WIĘZÓW, ŁĄCZENIE ŚWIATÓW

Instytut Filologii Angielskiej we współpracy z Instytutem Filologii Polskiej oraz Instytutem Nauk o Polityce zorganizował w dniach 7 i 8 kwietnia br. interdyscyplinarną konferencję naukową poświęconą studiom postkolonialnym w XXI wieku. Konferencja planowana była jako dwujęzyczna, jednak charakter zgłoszeń spowodował, że językiem obrad stał się język angielski, a tytuł konferencji brzmiał „**Postcolonial Theory and Practice in the Twenty-First Century - Crossing Boundaries, Breaking Ties, Bridging Worlds**”.

Szeroko i dość ogólnie sformułowany temat zawołał dużą różnorodnością referatów zgłoszonych przez pracowników naukowych i doktorantów z różnych ośrodków akademickich. Z zagranicy przyjechały do Rzeszowa osoby z Uniwersytetu Amsterdamskiego

(Holandia), Uniwersytetu w Antwerpii (Belgia), Uniwersytetu w Bolton (Wielka Brytania), Uniwersytetu Gauhati oraz Tezpur College (Indie), Uniwersytetu w Coimbrze (Portugalia), Uniwersytetu w Kyoto (Japonia), Uniwersytetu Yeditepe w Istambule (Turcja) oraz Uniwersytetu w Lipsku (Niemcy). Polscy uczestnicy reprezentowali Uniwersytet Śląski w Katowicach, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytet Łódzki, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Uniwersytet Szczeciński, Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet w Białymstoku, Państwową Wyższą Szkołę Zawodową im. Rotmistrza Pileckiego w Oświęcimiu, Państwową Wyższą Szkołę Zawodową w Raciborzu oraz Uniwersytet Rzeszowski. Wykłady plenarne wygłosili prof. Zbigniew Białas z Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach oraz dr hab. Anna Branach-Kallas z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Większość obrad odbywała się w dwóch równoległych sekcjach. Tematyka pierwszej grupy dotyczyła badań z zakresu literaturoznawstwa, druga zaś obejmowała referaty z zakresu socjologii, kulturoznawstwa, antropologii i politologii. Przy tak interdyscyplinarnej i międzynarodowej konferencji trudno było uniknąć pewnych kontrowersji i obszarów spornych – dotyczyły one m.in. samej definicji badań postkolonialnych oraz ich zbieżności (lub rozbieżności) z badaniami postzależnościowymi prowadzonymi nad literaturą i kulturą krajów byłego bloku wschodniego. Niezwykle ciekawa okazała się konfrontacja teorii postkolonialnych stosowanych od ponad trzech dekad w badaniach nad kulturą i literaturą zarówno dawnych kolonizatorów, jak i narodów kolonizowanych ze współczesną rzeczywistością, w której z jednej strony obserwujemy działania neokolonializacyjne (za naszą wschodnią granicą), z drugiej zaś jesteśmy świadkami narastających problemów zwią-

zanych z napływem do Europy Zachodniej imigrantów z Afryki i Azji. Choć konferencje naukowe, jak dobrze wiemy, problemów współczesnego świata nie rozwiązują, to stają się one polem do wymiany lub rewizji poglądów, a w przypadku konferencji interdyscyplinarnych – do wyjścia poza hermetyczne środowisko własnej dyscypliny naukowej.

Jako organizatorów cieszy nas to, że udało nam się zachęcić do przyjazdu do Rzeszowa zróżnicowaną grupę badaczy, chętnych do dyskusji nad znaczeniem studiów postkolonialnych w drugiej dekadzie XXI wieku. Z dużą satysfakcją wpisaliśmy się tym naukowym wydarzeniem w niezwykle wysoką ostatnimi czasy aktywność konferencyjną naszego Uniwersytetu, w tym Wydziału Filologicznego, w przypadku którego konferencja ta była dziewiątą – i nie ostatnią – organizowaną w bieżącym roku akademickim.

Fot. J. Zydrón

AGNIESZKA MYSZKA

V RZESZOWSKA SESJA LOGOPEDYCZNA

Już trzeci rok z rzędu Rzeszowska Sesja Logopedyczna zamknęła Tydzień Polonistów organizowany przez Instytut Filologii Polskiej UR. Otrzymała się ona

w dniach 9–10 kwietnia 2016 roku, a uczestniczyło w niej ponad 300 osób: referentów, logopedów, nauczycieli, słuchaczy studiów podyplomowych, studentów polonistyki i pedagogiki. Głównym organizatorem wydarzenia były **Podyplomowe Studia Logopedii**, a współorganizatorami zostały: studia podyplomowe **Edukacja i Rehabilitacja Osób z Autyzmem** (Wydział Pedagogiczny UR) oraz **Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym, Koło w Rzeszowie** – realizator projektu „Elementarz umiejętności społecznych”.

Konferencję otworzył JM Rektor Uniwersytetu Rzeszowskiego prof. dr hab. **Sylwester Czopek**. Po nim gości powitali: dyrektor Instytutu Filologii Polskiej dr hab. prof. UR **Janusz Pasterski** i kierownik Zakładu Języka Polskiego prof. dr hab. **Kazimierz Ożóg**. W tym roku tematyka wygłoszonych referatów skupiała się wokół problemów komunikacyjnych dzieci i społecznego funkcjonowania młodych ludzi mających problemy z komunikacją. Referenci – goście z różnych ośrodków akademickich w Polsce (Katowice, Łódź, Warszawa, Lublin, Rzeszów) i zza granicy (Genewa, Floryda) – starali się ująć problem wieloaspektowo: z punktów widzenia ję-

zykoznawców, pedagogów, fizjoterapeutów oraz logopedów. Wystąpienia były podzielone na trzy bloki.

W pierwszej części referenci skupili się na problemach z mową i funkcjonowaniem dzieci z niedosłuchem. Dyskutowano o metodach wspomagających komunikację werbalną (fonogesty – dr **Renata Kołodziejczyk**), o funkcji układu oddechowego w procesie usprawniania mowy osób niesłyszących (prof. dr hab. **Anna Zwierzchowska**), o wsparciu rodziców dzieci z wadą słuchu w długoletnim procesie terapii (dr **Agnieszka Woźniak**), a także o systemie opieki logopedycznej nad dziećmi z wadą słuchu w Szwajcarii (dr **Edyta Tomińska-Conte**).

Druga część była poświęcona dzieciom z ograniczeniami w funkcjonowaniu społecznym i związanymi z tym problemami komunikacyjnymi. Swoją wiedzę i przemyśleniami na ten temat podzielili się: dr **Tomasz Gosztyła**, mgr **Agnieszka Rajs-Glazar**, mgr **Agnieszka Ajdukiewicz-Gubała**, mgr **Katarzyna Pojasek**, mgr **Aneta Kotowicz-Urban**, mgr **Agnieszka Kotowicz** oraz dr **Aneta Lew-Koralewicz**.

W części trzeciej słuchacze wysłuchali referatów poświęconych funkcjonowaniu dziecka jękającego się w szkole – dr **Katarzyna Węsierska**, o roli patofonetyki w praktyce logopedycznej – dr **Izabela Więcek-Poborczyk**, o organizacji opieki logopedycznej w Stanach Zjednoczonych – lic. **Aleksandra Krawczyk** oraz poznali wyniki badań dotyczących kompetencji językowych dzieci z wadą słuchu – dr **Katarzyna Ita Bieńkowska**.

W przerwach obrad słuchacze mieli możliwość nie tylko podzielenia się własnymi refleksjami i spostrzeżeniami, mogli także zapoznać się z publikacjami logopedycznymi (również Wydawnictwa Uniwersytetu Rzeszowskiego) oraz zakupić książki i pomoce terapeutyczne. Podczas przerwy obiadowej odbył się pokaz filmu Sebastiana Gałuszki i Katarzyny Ity Bieńkowskiej *Moje życie z Parkinsonem* i promocja książki *Wybrane problemy wsparcia wczesnorozwojowego i edukacji dzieci i młodzieży z wadą słuchu*, pod red. Małgorzaty Zaborniak-Sobczak, Katarzyny Ity Bieńkowskiej i Edyty Tomińskiej-Conte. Po raz pierwszy obradom towarzyszyła sesja posterowa. Plakaty można oglądać w Instytucie Filologii Polskiej (budynek A1, obok sali 110).

Drugi dzień sesji logopedycznej był przeznaczony na warsztaty. W 21 zajęciach warsztatowych wzięło udział ponad 250 osób, które w praktyce poznawały metodę fonogestów wspomagającą komunikację dzieci z wadą słuchu oraz metodę terapii mowy prof. Jagody Cieszyńskiej, uczyły się analizy i transkrypcji wymowy zaburzonej i tego, jak w pracy z dziećmi z zaburzeniami komunikacji można wykorzystać techniki dramatyczne, trening EEG biofeedback i metodę Tomatisa, ponadto poznawały zasady treningu umiejętności społecznych, a także rolę dotyku (również w okolicy ustno-twarzowej) we wczesnej interwencji logopedycznej.

Celem konferencji była nie tylko wymiana doświadczeń, ale także integracja środowiska logopedów na Podkarpaciu.

AGNIESZKA WÓJCIK

CZY UDA SIĘ UCHRONIĆ DOROBK ARTYSTYCZNY MINIONYCH EPOK?

Miniony rok w Zakładzie Architektury Krajobrazu Uniwersytetu Rzeszowskiego upłynął pod znakiem badań budownictwa drewnianego. W szeroko zakrojonym programie przeprowadzono liczne prace studialne i badawcze oraz zorganizowano ogólnopolski obóz konserwatorski dla studentów i cykl popularnonaukowych wykładów otwartych, a także wydano publikację naukową. Przeprowadzenie tak kompleksowego programu możliwe było dzięki wsparciu finansowemu uzyskanemu z programu *Promowanie różnorodności kulturowej i artystycznej w ramach europejskiego dziedzictwa kulturowego*, współfinansowanego z Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2009–2014. Było to możliwe dzięki współpracy Zakładu ze Stowarzyszeniem na Rzecz Rozwoju i Promocji Podkarpacia „Pro Carpathia”.

Ukoronowaniem projektu była kwietniowa konferencja *Sacrum i Profanum* na Wydziale Biologiczno-Rolnicznym Uniwersytetu Rzeszowskiego. To wydarzenie naukowe organizowane było przez pracowników Zakładu Architektury Krajobrazu – dr inż. arch. kraj. **Agatę Gajdek** i mgr inż. arch. kraj. **Agnieszkę Wójcik** oraz przez Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju i Promocji

Podkarpacia „Pro Carpathia”. Konferencja (22 kwietnia z udziałem 150 osób), kończąca projekt *Sacrum i Profanum w Drewnie*, miała na celu wymianę doświadczeń związanych z ochroną i stanem budownictwa drewnianego z innymi środowiskami naukowymi w kraju oraz norweskimi partnerami projektu. Do Rzeszowa przyjechali naukowcy ze Słowacji oraz z Politechniki Krakowskiej i Politechniki Lwowskiej. Liczny był udział osób zajmujących się zawodowo problematyką utrzymania zabytków drewnianych w naszym kraju. Temat konferencji zainteresował też Norwegów, do Rzeszowa przyjechała trzyosobowa delegacja.

Rzeszowską konferencję z ramienia Uniwersytetu Rzeszowskiego otworzył dziekan Wydziału Biologiczno-Rolniczego dr hab. inż. prof. UR **Zbigniew Czerniakowski**. Słuchaczy wprowadzili w tematykę: kierownik Zakładu Architektury Krajobrazu dr hab. inż. arch. prof. UR **Piotr Patoczka** oraz wiceprezes Stowarzyszenia „Pro Carpathia” dr **Agnieszka Pieniążek**. Jeden z paneli prowadziła dr inż. arch. **Anna Sołtysik**. Z uwagą wysłuchano wystąpienia norweskich partnerów projektu: **Daga Rorgemoena** – dyrektora Muzeum Zachodniego Telemarku, **Gunnhildy Randen** z Departamentu

Dziedzictwa Kulturalnego Okręgu Telemark oraz **Jorna Bergeta** – cieśli, który zajmuje się praktycznym aspektem konserwacji budynków drewnianych w tym regionie. Prelegenci przybliżyli słuchaczom charakterystykę zabytkowego budownictwa drewnianego regionu Telemark oraz jego największe zabytki. Omówili również zasady ochrony dziedzictwa kulturowego w Norwegii oraz problematykę utrzymania i ochrony zabytków budownictwa drewnianego. Wiekowe zabytki architektury drewnianej Norwegii przetrwały głównie dzięki zaangażowaniu społeczeństwa. Bardzo ważne jest to, że ludzie są dumni z posiadanych zabytków i starają się pielęgnować je w odpowiedni sposób.

Prof. dr hab. inż. arch. **Jurji Kryvoruchko** z Politechniki Lwowskiej oraz dr hab. inż. arch. **Bogusław Podhalański** z Politechniki Krakowskiej podzielili się z zebranymi wątpliwościami na temat: *Czy przetrwa dziedzictwo kulturowe drewnianej architektury sakralnej pogranicza polsko-ukraińskiego?* Niezwykle ciekawe okazało się wystąpienie dra hab. inż. arch. prof. PK **Jana Kurka**, który przedstawił grupę XVII-wiecznych rumuńskich cerkwi drewnianych z regionu Oltenia o unikatowych formach i śmiałych rozwiązaniach konstrukcyjnych. Nostalgiczną prezentację dr inż. arch. **Małgorzaty Mełges** i dra hab. inż. arch. **Huberta Mełgesa** *Architektura drewniana w krajobrazach kulturowych polskich wsi* wzbogacały archiwalne zdjęcia. Nasuwające się po tym referacie wnioski nie były jednak zbyt krzepiące; większość tradycyjnego budownictwa wiejskiego zniknęła z krajobrazu, pozostając jedynie na fotografiach.

Dużą grupę prelegentów podczas konferencji stanowili młodzi naukowcy z Wydziału Architektury Politechniki Krakowskiej. Zainteresowanie doktorantów tematem potwierdza, że budownictwo drewniane nie jest jedynie odchodzącym w niepamięć przeżytkiem, a jego gracia pociąga za sobą kolejne rzesze młodych umysłów. Młodzi naukowcy przedstawili różnorakie podejścia do tematu: mgr inż. arch. **Ewa Maria Romaniak** w swoim wystąpieniu *Rola drewna dawniej i obecnie, czyli o teatralnych aspektach architektury wybranych obiektów w Rabce-Zdrój* podkreślała różnice między kształtowaniem drewnianej architektury uzdrowskiej na początku XX wieku a wykorzystaniem drewna w nowych realizacjach, mgr inż. arch. **Maria Sobolewska** przedstawiła historię i stan zachowania drewnianej zabudowy rynku w Pruchniku – jednego z najlepiej zachowanych zespołów budownictwa drewnianego na Podkarpaciu, mgr inż. arch. **Kamil Hojarczyk** zaprezentował możliwości wykorzystania wirtualnych modeli komputerowych jako formy rekonstrukcji, a mgr inż. arch. **Joanna Czarny** przeszłedziła losy drewnianych budynków na przykładach miasteczek i wsi w województwie świętokrzyskiego i małopolskiego: Kazimierzy Wielkiej, Koszyc i Proszowic.

Bardzo interesująca była relacja pracowników ośrodka „Brama Grodzka – Teatr NN” mgr **Joanny Zętar** i mgra **Tadeusza Przystojckiego** z realizacji projektu pt: *Drewniany Skarb. Chroniąc dziedzictwo, kreujemy przyszłość – wizualizacja wiedzy o drewnianej architek-*

rze małych miasteczek Lubelszczyzny. W ramach projektu powstały m.in. wirtualne rekonstrukcje 5 miasteczek Lubelszczyzny.

Prowadzone podczas konferencji panele wywoływały gorące dyskusje osób zawodowo zajmujących się nie tylko konserwacją obiektów drewnianych, ale także projektowaniem architektonicznym. Architekci zwracali uwagę na problemy związane z praktycznym uprawianiem zawodu, a w szczególności na wszechobecną unifikację form budynków, której wymagają inwestorzy. Przedstawiciel Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków podkreślał, że ochrona obiektów jest trudna, ponieważ wymaga stałych nakładów pracy oraz znacznego wkładu finansowego. Z tego powodu właściciele często opuszczają obiekty, skazując je na zniszczenie.

Konferencja na Uniwersytecie Rzeszowskim była cenną platformą wymiany doświadczeń zarówno dla teoretyków, jak i osób rozwijających umiejętności w zakresie praktycznej konserwacji obiektów drewnianych. Jako zwieńczenie projektu miała również zwrócić uwagę na zapomniane, niedoceniane aspekty dziedzictwa kulturowego. Sukcesem było duże zainteresowanie młodych naukowców, którzy doceniając dorobek poprzedników, popularyzują nowoczesne metody badań.

Fot. B. Podhalański, A. Wójcik i A. Sołtysik

EDUKACJA ZDROWOTNA W SZKOLNEJ PRAKTYCE WYCHOWANIA FIZYCZNEGO

28 kwietnia br. w Auli Wydziału Wychowania Fizycznego im. Kazimierza Obodyńskiego odbyła się już trzecia Konferencja Naukowo-Metodyczna *Edukacja zdrowotna w szkolnej praktyce procesu wychowania fizycznego*. Pomysłodawcą tego wydarzenia i zarazem przewodniczącą komitetu organizacyjnego jest dr n. biol. **Maria Zadarko-Domaradzka** z Katedry Nauk Biomedycznych.

Zebranych gości powitał prof. dr hab. **Wojciech Czarny**, dziekan Wydziału Wychowania Fizycznego. Otwierając konferencję, przypomniał założenia i historię wcześniejszych spotkań i nakreślił najważniejsze zadania obecnego wydarzenia.

W imieniu rektora uczelni gości powitał dr hab. prof. UR **Wojciech Walat**, prorektor Uniwersytetu Rzeszowskiego, który pochwalił różne naukowe inicjatywy

władz Wydziału Wychowania Fizycznego i mówił o przeznaczeniu znaczących funduszy na rozbudowę obiektów dydaktycznych przy ul. Cichej.

Mgr **Małgorzata Rauch**, podkarpacki kurator oświaty, mówiła o roli wychowania fizycznego we współczesnej szkole i zmieniających się zadaniach prowadzących zajęcia nauczycieli, z reguły absolwentów Wydziału WF.

Jako pierwszy z referatem w sesji plenarnej wystąpił dr hab. prof. UR **Emilian Zadarko** z Katedry Nauk o Zdrowiu, który przedstawił referat o związkach między wysiłkiem i wytrzymałością organizmu. W sesji plenarnej uczestnicy konferencji wysłuchali jeszcze wystąpienia: dra hab. **Zbigniewa Barabasa** z Katedry Nauk o Zdrowiu: *Intensywność zajęć wychowania fizycznego – implikacje teoretyczno-praktyczne*; dra **Pawła Nowaka** z Katedry Metodyki Wychowania Fizycznego Politechniki Opolskiej: *Edukacja zdrowotna w wychowaniu fizycznym – uciążliwy obowiązek czy nowa szansa?*; prof. dra hab. **Jana Jungera** z Wydziału WF UR: *Propozycje dobrych praktyk edukacji zdrowotnej – jak to robią za granicą* oraz mgr **Danuty Duliban** z Publicznego Gimnazjum nr 2 w Łańcucie: *Praktyczne formy zajęć z edukacji zdrowotnej – doświadczenia własne*.

Konferencję, w której uczestniczyło ponad 200 osób, zakończyła dyskusja i liczne pytania do prelegentów.

Fot.: Organizatorzy imprezy

SYMPOZJUM STOWARZYSZENIA IDOKAN POLSKA

9 kwietnia w auli budynku A2 przy ul. Kopisto odbyło się sympozjum członków Idokan Polska dotyczące sztuk walki. Organizatorami były władze Wydziału Wychowania Fizycznego i Stowarzyszenia Idokan Polska. Przewodniczącym komitetu organizacyjnego był prof. dr hab. **Wojciech J. Cynarski**. Pierwsza sesja obejmowała trzy tematy: *Historia sztuk walki w Azji i w Europie*, *Turystyka sztuk walki i turystyka kulturowa* oraz *Wymiary społeczno-kulturowe dróg sztuk walki*. Podczas drugiej sesji omawiano dwa tematy: *Specyfika treningu w różnych odmianach sztuk i sportów walki* oraz *Metody nauczania taktyki i technik walki*.

W rzeszowskim sympozjum oprócz naukowców uczestniczyli także mistrzowie-praktycy, posiadający wysokie stopnie w różnych dziedzinach sztuk walki, jak np. Rafał Kubacki, Jan Słopecki i Lothar Zieber, dlatego po części referatowej spotkania odbyła się ożywiona dyskusja i wymiana poglądów na przedstawione zagadnienia.

Kwietniowe sympozjum było jednym z ważnych wydarzeń przed IV Światowym Kongresem Sztuk i Sportów Walki, który przygotowuje Wydział Wychowania Fizycznego UR. Wydarzenie zaplanowano w 2017 roku, w Rzeszowie.

MATYLDA
ZATORSKA

PODRÓŻ JAKO POSZUKIWANIE I ŹRÓDŁO OPOWIEŚCI

W dniach 15–16 marca 2016 roku na Uniwersytecie Rzeszowskim odbyła się ogólnopolska interdyscyplinarna konferencja naukowa „Inny w podróży”. Organizatorem wydarzenia był Wydział Filologiczny UR, a konkretnie trzy instytuty: Instytut Filologii Angielskiej, Instytut Filologii Polskiej i Instytut Filologii Germańskiej. Pomysłodawczynią konferencji była prof. dr hab. **Oksana Weretiuk**, kierująca Pracownią Komparatystyki IFA, z którą przy organizacji wydarzenia współpracowała dr hab. prof. UR **Magdalena Rabizo-Birek** z Zakładu Literatury Polskiej XX wieku IFP.

Celem konferencji była refleksja nad różnymi formami i znaczeniami narracji podróżniczych, szczególnie w aspekcie, będącej ich ważną częścią, przedstawień spotkań z Innymi (przedstawicielami innych narodów, kręgów kultury i religii). Uczynom zaproponowano podjęcie następujących zagadnień: apodemiki (teorii podróży); podróży jako problemu intelektualnego, literackiego i artystycznego; podróży jako pojęcia antropologicznego; podróżopisania jako praktyki pisarskiej i egzysten-

cjalnej; Innego w percepcji podróżnika oraz podróżnika jako Innego; stawania się Innym (przemiany) podczas podróży; osvajania inności; podróżnika między auto- i heterostereotypami; podróżnika w badaniach imagologicznych i komparatystycznych; obrazów innych (europejskich i pozaeuropejskich) narodów w narracjach podróżniczych; różnorodności form narracji podróżniczej; nowych interpretacji klasycznych narracji podróżniczych; społecznych i artystycznych konsekwencji mody na podróżowanie.

Problematyka konferencji spotkała się z olbrzymim zainteresowaniem przedstawicieli różnych dyscyplin badawczych z wielu ośrodków akademickich w Polsce (do organizatorów nadeszło blisko 100 zgłoszeń konferencyjnych tematów). W obradach uczestniczyli literaturoznawcy, historycy, medioznawcy, kulturoznawcy, socjologowie oraz etnologowie z: Polskiej Akademii Nauk, Uniwersytetu w Białymstoku, Uniwersytetów Gdańskiego i Jagiellońskiego, Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego,

Uniwersytetów Pedagogicznego w Krakowie, im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Łódzkiego, Rzeszowskiego, Społeczno-Humanistycznego SWPS w Warszawie, Szczecińskiego, Śląskiego i Warszawskiego, Akademii Ignatianum w Krakowie, Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie, Akademii Techniczno-Humanistycznej w Bielsku-Białej, Dolnośląskiej Szkoły Wyższej we Wrocławiu, Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Tarnowie i Wyższej Szkoły Humanitas w Sosnowcu.

Podczas dwudniowych obrad konferencji wygłoszono 63 referaty. Tematyka wystąpień była różnorodna, obejmowała różne gatunki piśmiennictwa polskiego i obcojęzycznego (angielskiego, francuskiego, hebrajskiego, hiszpańskiego, łacińskiego, niemieckiego, portugalskiego, rosyjskiego i włoskiego) oraz inne teksty kultury (fotografie, film, komiks, gry komputerowe, internetowe blogi), dotyczyła zagadnień związanych z podróżowaniem oraz spotkaniem z przedstawicielami innych kultur, religii i cywilizacji od czasów starożytnych po współczesność.

Uczestników i gości konferencji przywitała dr hab. prof. UR M. Rabizo-Birek, po której głos zabrali: JM Rektor prof. dr hab. **Sylwester Czopek**, dziekan Wydziału Filologicznego dr hab. prof. UR **Zenon Ożóg** oraz prof. dr hab. Oksana Weretiuk. Podkreślali oni istotność fenomenu podróżowania dla wielu nauk, odwoływali się również do osobistych doświadczeń podróżniczych. W obradach plenarnych wysłuchano dwóch referatów

znawców zagadnień podróżopisarstwa – dra hab. **Wincentego Grajewskiego** (*Elisabeth Bennet i Roland Barthes – podróż jako „Bildungsroman”*) oraz dra hab. **Grzegorza Moroza** (*Travel book, czyli co? Podróż? Książkowy reportaż podróżniczy? Podróżopisarstwo, gatunki literackie i przekład*).

Dalsza część obrad odbywała się w trzech równoległych sekcjach tematycznych, prowadzonych przez pracowników Wydziału Filologicznego UR oraz uczestników konferencji. Podjęto zagadnienia o zbliżonej problematyce, dotyczącej m.in. podróżowania w dyskursie dziennikarskim, podróży w piśmiennictwie od czasów antycznych do współczesności oraz zmieniających się na przestrzeni wieków form prezentacji Innego i inności. Osobne sekcje poświęcono podróżowaniu i wyrastającemu z nich podróżopisarstwu po kontynencie amerykańskim, wschodniej Europie i Azji. W wielu referatach pojawiały się wątki polskie, omawiające relacje polskich podróżników, badaczy, zesłańców, pisarzy i dziennikarzy na przestrzeni wieków i aż po współczesność.

Dyskusje po wystąpieniach dotyczyły nie tylko problematyki referatów, ale także rozmaitych kontekstów kulturowych. Uczestnicy obrad podkreślali wagę zaproponowanej przez organizatorkę sesji problematyki, jak również możliwość jej poszerzenia i kontynuowania wielu zarysowanych w wystąpieniach zagadnień badawczych. Organizatorzy tegorocznej konferencji planują wydanie dwóch tomów pokonferencyjnego wydawnictwa.

TOMASZ GABOR
JAROSŁAW HERBERT
ZUZANNA PUCHALSKA

AKADEMIA MŁODEGO GLOBTROTERA – II FESTIWAL 7 KULTUR ŚWIATA

W marcu (18–20.03.2016 r.) zorganizowano – po raz drugi – Festiwal Podróżniczy „Siedem Kultur Świata”, imprezę przyciągającą liczne grono miłośników podróży. W Rzeszowie gościliśmy najślynniejszych polskich globtroterów, podróżników, wędrowców i obieży światów, czyli tych, którzy swoimi prelekcjami przenosili nas w różne zakątki niemal wszystkich kontynentów. Organizatorem był Łukasz Bejster (Luka-Tour), a partnerem, po raz kolejny, **Studenckie Koło Naukowe Podróżników z Wydziału Wychowania Fizycznego**. Jego członkowie przez trzy dni byli wolontariuszami tego wydarzenia.

Podczas pierwszego dnia Festiwalu mówiono o podróżach oraz prezentowano zdjęcia i filmy na Uniwersytecie Rzeszowskim (ul. Pigoń). To wydarzenie było skierowane do uczniów szkół średnich (łącznie uczestniczyło około 250 osób), gdzie również przy okazji zachęcano młodzież do studiowania. Wieczorem w Wojewódzkim Domu Kultury w Rzeszowie odbyła się pierwsza prelekcja autorstwa Elżbiety Dzikowskiej, jednej z naj-

bardziej znanych polskich podróżniczek, która „zabrała nas w świat”. Drugiego dnia Festiwalu razem z Elą Wiejaczką, liderką różnych wypraw, poznawaliśmy ciekawe, a nawet szokujące zwyczaje Masajów. Kolejne prelekcje dotyczyły Grecji i Pakistanu, o którym genialnie, a zarazem zabawnie opowiadał nam Robert „Robb” Maciąg. Dzień zakończyła opowieść Bartka Malinowskiego, który niczym dobry film akcji pokazał nam historię wyprawy Wielkim Szlakiem Himalajskim.

Ostatniego dnia wraz z Pawłem Pabianem poznawaliśmy nietypowe tradycje wielkanocne. Po przystanku na Islandii trafiliśmy do Azji, którą przemierzaliśmy wraz z głośną wyprawą Long Walk Expedition śladami ucieczki z gułagu Witolda Głińskiego. Następnie uczestnicy festiwalu z roweru przesiadali się do fiata lub trabanta, aby wziąć udział w wyprawie do Australii i Azji Południowo-Wschodniej. Cały program zamykał dokonujący niemożliwego Aleksander Doba – pierwszy w historii człowiek, który przepłynął kajakiem Ocean Atlantycki z Europy do Ameryki.

W przerwach pomiędzy prelekcjami goście Festiwalu mogli degustować lokalne wyroby, kupić książki, napić się kawy, bądź zjeść coś ciepłego. Na uczestników czekało również mnóstwo nagród w postaci książek, voucherów oraz weekendowych pobytów w hotelach.

Tegoroczny Festiwal „Siedmiu Kultur” okazał się wydarzeniem fascynujących historii i inspiracji, dzięki niemu każdy z uczestników miał okazję w trzy dni zwiedzić niemal cały świat i przekonać się, że tak jak wielokrotnie powtarzali prelegenci, marzenia wystarczy zmienić w plany, a następnie je realizować.

Fot.: Organizatorzy festiwalu

KAZIMIERZ D.
KARASIŃSKI

STUDENCI RZESZOWSKIEGO PRAWA W FINALE KONKURSU MOOT COURTU

Causa Finita* – taką nazwę wybrała drużyna z Wydziału Prawa i Administracji UR w składzie: **Joanna Gierlicka** (prawo – II rok), **Iwo Kościelniak** (prawo – III rok), **Filip A. Kuźniar** (prawo – III rok) i **Dawid Roman** (prawo – III rok), która pokonując konkurentów, uczestniczyła w finale II Ogólnopolskiego Moot Courtu z Arbitrażu Handlowego. Trenerem drużyny jest mgr **Kazimierz D. Karasiński** z Zakładu Prawa Handlowego i Gospodarczego, którym kieruje dr hab. prof. UR **Jan Olszewski**. Tegoroczny konkurs był zorganizowany przez ELSA Warszawa i Krajową Izbę Gospodarczą. W tej edycji po raz pierwszy w historii konkursów studenci prawa WPiA UR weszli do finału. W eliminacjach oceniano przedstawione przez 30 drużyn pisma procesowe powoda oraz pisma procesowe pozwanego. Przedstawione przez drużynę z UR rozwiązania zapewniły zajęcie 5. miejsca i udział w finale (ustne rozgrywki). W gronie najlepszych było 12 drużyn. Finał odbył się w dniach od 14–16 kwietnia

Od lewej stoją: Iwo Kościelniak, Dawid Roman,
Joanna Gierlicka i Filip A. Kuźniar.

w Sądzie Arbitrażowym Krajowej Izby Gospodarczej oraz w Sądzie Najwyższym w Warszawie.

Następnym celem naszej drużyny będą kolejne polskie i międzynarodowe konkursy typu *Moot Court*.

* Causa Finita (est) – sprawa skończona (jest).

JANUSZ R. MROCZEK

SEMINARIUM STUDENCKICH KÓŁ NAUKOWYCH W LUBLINIE

7 kwietnia 2016 r. odbyło się w Lublinie XIII Międzynarodowe Seminarium Studenckich Kół Naukowych nt. *Środowisko – zwierzę – produkt*, w którym uczestniczyli także studenci technologii żywności i żywienia człowieka Wydziału Biologiczno-Rolniczego UR, dzia-

łający w Studenckim Kole Naukowym Oceny i Przetwórstwa Żywności KABANOSIK. Seminarium zostało zorganizowane przez Studenckie Koło Naukowe Biologów i Hodowców Zwierząt Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie. Podczas obrad ogłoszono 27 referatów i zaprezentowano 28 posterów. Tematyka prezentowanych badań dotyczyła hodowli zwierząt, ochrony środowiska oraz produkcji żywności, ze szczególnym uwzględnieniem metod przyjaznych środowisku. Studenci Uniwersytetu Rzeszowskiego zaprezentowali dwie prace badawcze: *Rola produktów tradycyjnych w zrównoważonym rozwoju obszarów wiejskich Podkarpacia* (**Sławomir Szczygieł** i **Natalia Szumowicz**, opiekun naukowy – dr inż. **Janusz R. Mroczek**); *Ocena sensoryczna elementów tłuszczowych pochodzących z dzika i trzody chlewnej* (**Sylwia Kucharyk** i **Wiktoria Krupińska**, opiekun naukowy – prof. dr hab. **Marek Zin**).

Fot. J.R. Mroczek

Studenci UR, uczestnicy lubelskiej konferencji. Od lewej – Natalia Szumowicz, Sławomir Szczygieł, Wiktoria Krupińska i Sylwia Kucharyk.

BEATA
BLAHACZEK

VII KONKURS WIEDZY O KULTURZE ANTYCZNEJ ROZSTRZYGNIĘTY

10 marca 2016 r. na Uniwersytecie Rzeszowskim odbył się finał Podkarpackiego Międzyszkolnego Konkursu Wiedzy o Kulturze Antycznej „Non scholae, sed vitae discimus”. I miejsce zdobyła drużyna z VI LO w Rzeszowie (**Natalia Kuziora**, **Agnieszka Szlachta** i **Magdalena Mazur**), II miejsce LO Rymanów (**Ewelina Dankiewicz**, **Szymon Gromada** i **Elżbieta Mezglewska**), III zaś II LO z Rzeszowa (**Weronika Ożóg**, **Gabriela Szpila** i **Karolina Kot**). Jury doceniło wyróżnieniem prezentację zespołu z **LO w Lubaczowie**. Laureaci konkursu, oprócz dyplomów i nagród rzeczowych, otrzymali dodatkowe 20 punktów, jeśli wybiorą studia na Uniwersytecie Rzeszowskim na kierunku historia lub kulturoznawstwo.

Konkurs ten cieszy się bardzo dużym zainteresowaniem ze strony uczniów i nauczycieli. Ma on charakter interdyscyplinarny i przeznaczony jest dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych z województwa podkarpackiego, wykazujących szczególne zainteresowanie kulturą antyczną.

Osiem najlepszych 3-osobowych drużyn po dwuetapowych, pisemnych eliminacjach zostało zakwalifikowanych przez komisję konkursową do finału. Eliminacje III stopnia miały charakter ustny i polegały na przygotowaniu „scenki rodzajowej” dotyczącej wybranej przez uczestników dziedziny życia w starożytności oraz udzieleniu odpowiedzi na wylosowane pytania.

Fot.: Organizatorzy konkursu

AGATA WIDLARZ
GRZEGORZ JÓZEFKO

„ZWYCZAJNI – NIEZWYCZAJNI” AUDYCJA STUDENTÓW BON UR W RADIU „FENIKS”

W Akademickim Radiu Uniwersytetu Rzeszowskiego „Feniks” od 17 marca 2016 roku, co dwa tygodnie, możemy słuchać audycji poświęconej osobom niepełnosprawnym pt. „Zwyczajni – Niezwyčajni”, prowadzonej przez Agatę Widlarz i Grzegorza Józefkę – studentów zrzeszonych w Biurze ds. Osób Niepełnosprawnych UR. Agata jest studentką II roku filologii polskiej, pasjonuje się muzyką i śpiewem, natomiast Grzesiek jest studentem V roku fizjoterapii i interesuje się sportem.

Pierwsza audycja dotyczyła Biura ds. Osób Niepełnosprawnych Uniwersytetu Rzeszowskiego. Prowadzący opowiedzieli, jak działa BON i jaką pomoc mogą otrzymać osoby niepełnosprawne. Kolejna audycja poświęcona była rozmowie z Łukaszem Gogoszem – studentem Wychowania Fizycznego UR, czterokrotnym mistrzem Polski w rugby na wózkach, które zdobył z drużyną „Fly-

ing Wings” z Rzeszowa. Obecnie trenuje parakolarstwo. Podczas ostatniej audycji Agata z Grzegorzem gościli Jaromira Kocura – studenta Uniwersytetu Rzeszowskiego, który opowiedział, jak funkcjonuje z chorobą na co dzień, co robi i jakie ma plany na przyszłość.

Prowadzący audycję mają w planach dalsze rozmowy z bardzo inspirującymi osobami, które pomimo swoich niepełnosprawności mają hobby, zainteresowania i spełniają się w swoich pasjach. Rozmówcy udowadniają, że bariery, jakie stawia życie, nie są im straszne, a wręcz przeciwnie, są do pokonania, jeśli tylko naprawdę tego chcemy! Do spędzenia wspólnego czasu co dwa tygodnie w czwartki (od godz. 15:00 do 16:00) oraz do śledzenia fanpage na Facebooku zapraszają prowadzący audycję „Zwyczajni – Niezwyčajni” – Agata Widlarz i Grzegorz Józefko. Do usłyszenia na <http://feniks.fm/>.

MACIEJ
BROŻYNA
ŁUKASZ
GODEK

III UNIWERSYTECKI STUDENCKI RAJD PIESZY – BIESZCZADY 2016

W dniach 13-15 maja br. po raz trzeci odbył się studencki rajd pieszy, którego pomysłodawcami byli **prof. dr hab. Aleksander Bobko** oraz znany lekarz i podróżnik **prof. dr hab. Andrzej Urbanik**. Tradycyjnie organizatorami imprezy byli pracownicy Wydziału Wychowania Fizycznego Uniwersytetu Rzeszowskiego mgr **Maciej Brożyna** i mgr **Łukasz Godek**. Pomysłodawcy majowej studenckiej wyprawy w bliskie nam Bieszczady nawiązali do tradycji i zwyczajów studenckich z lat siedemdziesiątych ub. wieku, kiedy sami, jako studenci, uczestniczyli w rajdach pieszych. Nie było wówczas miejsca na komercję i wykwinne posiłki podawane i przygotowywane w hotelach. Nie brakowało natomiast muzyki, śpiewu, tańców i dobrego, prostego jadła.

W tym roku, podczas bieszczadzkiej wyprawy, pogoda była zmienna. Mimo złych meteorologicznych prognoz w rajdzie wzięto udział 150 studentów i 30 pracowników z 10 wydziałów Uniwersytetu Rzeszowskiego, wraz z wolontariuszami i studentami z Biura Osób Niepełnosprawnych. Uczestnicy rajdu byli podzieleni na grupy i pokonywali różne trasy: Przeł. Wyżniańska – Bacówka PTTK pod Małą Rawką – Mała Rawka – Wielka Rawka – Mała Rawka – Dział – Wetlina oraz Przeł. Wyżniańska – Schronisko PTTK, Chatka Puchata na Połoninie Wetlińskiej – Przeł. M. Orłowicza – Wetlina.

Na pewno uczestnikom trzydniowego wyjazdu w pamięci – oprócz pieszych wędrówek – pozostanie koncert rzeszowskiego zespołu muzycznego „**Blues players**”. A głodni mogli skosztować prawdziwego bigosu bieszczadzkiego i kiełbasy. Impreza odbyła się na terenie „Piotrowej Polany” w Wetlinie, u **Niedźwiedzia i jego syna Tomka z rodu Ostrowskich**, którym składamy serdeczne podziękowania.

A tych którzy nie byli z nami zapraszamy za rok.

Fot. Organizatorzy rajdu

SEBASTIAN
PELC
MACIEJ ŚLIŹ

PIŁKA RĘCZNA NA WYDZIALE WYCHOWANIA FIZYCZNEGO

W dniach 15–16 marca 2016 roku odbył się IV międzyrocznikowy turniej piłki ręcznej kobiet i mężczyzn o puchar dziekana Wydziału Wychowania Fizycznego Uniwersytetu Rzeszowskiego. Zawody rozgrywane w hali przy ul. Hoffmanowej 25. Organizatorem turnieju był Samorząd Studencki Wydziału Wychowania Fizycznego, władze Wydziału Wychowania Fizycznego Uniwersytetu Rzeszowskiego, AZS Uniwersytetu Rzeszowskiego oraz Centrum Sportu i Rekreacji. Rywalizowały 4 kobiece zespoły (41 osób), m.in. drużyna sekcji piłki ręcznej kobiet AZS Uniwersytetu Rzeszowskiego, I wf (lic.), II wf (lic.) oraz I wf (s.u.m.). W turnieju męskim wystąpiło 8 zespołów (84 osoby), m.in. absolwenci Uniwersytetu Rzeszowskiego, drużyna z Wydziału Medycznego, studenci kierunku wychowanie fizyczne (najliczniej) oraz turystyka i rekreacja.

Zwycięzcą turnieju kobiecego został zespół sekcji piłki ręcznej kobiet AZS Uniwersytetu Rzeszowskiego. Najlepszą i najsukcesywniejszą zawodniczką została **Jolanta Płocica** – studentka II roku wychowania fizycznego (studia licencjackie stacjonarne). W zwycięskiej drużynie AZS Uniwersytetu Rzeszowskiego grały: **Renata Durska, Anna Fąfrowicz, Katarzyna Gałat, Barbara Łabaj, Andżelika Majczak, Joanna Midura, Izabela Pasternak, Monika Szpyrka, Andżelika Wróbel**.

W turnieju męskim po emocjonującym meczu finałowym drużyna Absolwentów Uniwersytetu Rzeszowskiego pokonała zespół II roku wychowania fizycznego (studia licencjackie stacjonarne) 23:22 (14:9). Najlepszym zawodnikiem turnieju męskiego został **Paweł Piątek**, student II roku wychowania fizycznego (studia licencjackie stacjonarne). W najlepszej drużynie grali: **Jakub Bober, Andrzej Chrzan, Jarosław Herbert, Paweł Lenik, Andrzej Para, Sebastian Pelc, Krystian Szafran, Maciej Szestakow i Maciej Śliź**. Dziękujemy wszystkim uczestnikom turnieju za sportową rywalizację w IV edycji naszego turnieju. Podziękowania należy złożyć szczególnie studentom Wydziału Wychowania Fizycznego, którzy przyczynili się do organizacji tej ważnej imprezy: Katarzynie Budz, Annie Bugaj, Damianowi Gałanowi, Karolinie Mitoraj, Łukaszowi Orszyszczakowi, Klaudii Sibidze, Agacie Smoliniec, Dorocie Wojnarowskiej, Sylwii Wolańskiej, Annie Ziębie, Ewie Ziębie, Kindze Ziomek i Michałowi Żywcowi. Dziękujemy również sędziom zawodów: Andrzejowi Chrzanowi (sędzia PGNiG Superliga), Sebastianowi Pelcowi (sędzia PGNiG Superliga), Miłoszowi Lubeckiemu (sędzia I ligi), Maciejowi Szestakowowi (sędzia II ligi), Pawłowi Piątkowi (sędzia II ligi) oraz Maciejowi Bakowskiemu. Zapraszamy na stronę facebookową Wydziału Wychowania Fizycznego Uniwersytetu Rzeszowskiego, gdzie są zdjęcia z turnieju.

Gazetę Uniwersytecką wydaje Uniwersytet Rzeszowski za zgodą Rektora.
Autorzy tekstów i współpracownicy nie otrzymują honorariów za publikację.

Zastrzegamy sobie prawo skracania, adiustacji tekstów i zmiany tytułów. Wszelkie prawa zastrzeżone.

ISSN 1642-6797

Druk: ZIMOWIT,

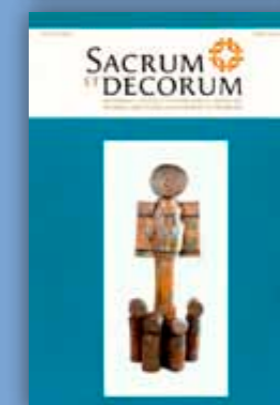
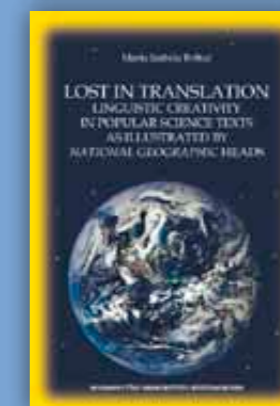
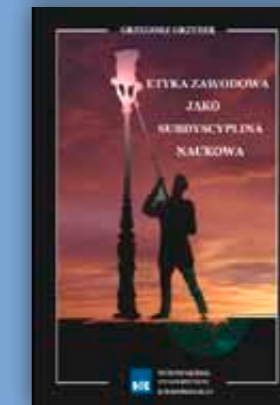
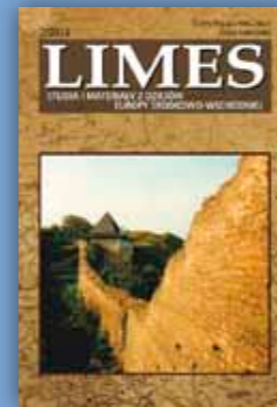
Adres Redakcji: 35-959 Rzeszów, ul. prof. S. Pigonia 8, tel. 17 872 14 14, gazetaur@ur.edu.pl.

Redakcja: inż. Ludwik Borowiec,

fot. na okładce (s. 1) E. Krzyżanowska, (s. 2) J. Zydroń,

nakład: 1200 szt.

Nowości WYDAWNICZE

Prezentowane książki można nabywać, składając zamówienie pocztą elektroniczną lub bezpośrednio w Wydawnictwie (pok. 112; ul. prof. S. Pigonia 6, 35-310 Rzeszów).

Wydawnictwo UNIWERSYTETU RZESZOWSKIEGO

e-mail: wydaw@ur.edu.pl, <http://wydawnictwo.ur.edu.pl>

XV

-lecie

UNIWERSYTETU RZESZOWSKIEGO

Rzeszów **6 - 8** czerwca 2016

6 czerwca /poniedziałek/ godz. 11.00

Uroczyste posiedzenie Senatu UR
połączone z nadaniem tytułu
Honorowego Profesora
Uniwersytetu Rzeszowskiego
prof. dr. hab. Christianowi Lübke
duża aula UR (bud. A1), al. Rejtana 16c

6 czerwca /poniedziałek

9.00 Uniwersyteckie Dyktando

Jubileuszowe

aula bud. A0

14.00 „Rektorskie refleksje”

– promocja książki,
spotkanie Rektorów Seniorów
Uniwersytetu Rzeszowskiego

duża aula UR (bud. A1)

17.00 Warsztaty brydża sportowego

czytelnia Biblioteki UR

18.00 Koncert z okazji Jubileuszu 15-lecia

Uniwersytetu Rzeszowskiego

sala koncertowa Wydziału Muzyki UR,
ul. Dąbrowskiego 83

**Ogłoszenie wyników i przyznanie
nagród zwycięzcom**

Dyktanda Jubileuszowego

sala koncertowa Wydziału Muzyki UR,
ul. Dąbrowskiego 83

PROGRAM

7 czerwca /wtorek

10.00 Dzień Polonusa

bud. A3

14.00 I Festiwal Pięknej Książki Debata
nt. „Uniwersytet jako środowisko
kultury”

aula bud. A0

16.00 I Festiwal Pięknej Książki

Otwarcie wystawy plakatu teatralnego
atrium bud. A0

21.00 Spektakl „Rycerz Nieistniejący”
Teatr im. Wandy Siemaszkowej

w Rzeszowie,
dziedziniec bud. A0

8 czerwca /środa

11.00 Promocje doktorskie i habilitacyjne
aula bud. A1

**19.00 Msza święta w intencji społeczności
akademickiej Uniwersytetu
Rzeszowskiego**

kościół akademicki pw. Świętej
Jadwigi Królowej, al. Rejtana 21

